

11te Aarg.

1880.

19de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af A. Thronsen.

31te Januar — 2det Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvælsende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Ark i Omflag, to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **A. Thronsen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paalidelig.

✉ 7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

N. S. HASSEL,

DECORAH - - - - IOWA,

modtager Bestillinger paa **Alttertavler** og andre **Bibelhistoriske Oliemalerier**. Reflekterende, som ikke har Anledning til at komme til Decorah og se mine Malerier, kunne paa Forlangende faa sig tilsendt Photographier af dem.

Theodor Strøm & Co.

Wholesale & Retail Handel med

SILD OG FISK.

Hjørnet af Washington og Main Sts.

DECORAH - - - IOWA.

Stort Udvalg, gode, frikse Varer og billigt mulige Priser.

Norsk Fedfild, Hollandst Fedfild, Labrador split og Labrador rund Silb. Salt Lax, Drett, Makrel og Hvidfisk. Torsk, to Slags Klipfisk, to Slags benløs Torsk. Røget Kal, Hellefhyndre, Lax og Silb. Ogsaa hermetisk nedlagt Fisk og Frugt og en Del gode Kolonialvarer, saasom Kaffe, Sukker o. s. v. Farm-produkter tages i Bytte. — **Bedste Slags Norsk Medicintran.**

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

11te Aarg.

31te Januar 1880.

2det Hefte.

Sex Aar blandt de røde Indianere.

(Af Missionær Baierlein).

(Fortsættelse).

De Indianere, som taler disse Sprog, er en velbøjet Menneſte-St, og hvor de ikke er bleve fordærvede af Civilisationens Afſtum, de hvide Dmſtreffere, der hverken frygter Gud eller Menneſter og i Hobevis hænger den røde Mand i Hælene, eller er bleve demoraliserede af Ildvand (Brændevin), er de af en ædel Natur. De er Bildmænd — Jægere, Fiſkere og Krigere i en Perſon, kun maa deres ædle Egenſkaber ikke maales med vor Men, endnu mindre vejes paa Kriſtendommens Begiſkaal. Alligevel gjentager jeg: det er en nobel Menneſte-St. De er af en ſtorſlaet Natur ligesom ſine Skove; umulige at civilisere ſom Hjorten, de forfølger, naar Civilisation tages i det 19de Aarhundredes Betydning, og dog har de Hjerter for Aandens Verden og er tilgængelige for Kriſtendommen med al dens forædlende Indflydſe. Aldrig har jeg haft bedre Naboer end mine vilde, efterat vi paa begge Sider havde lært hinanden at kende. Paa mine mange Reiſer og medens jeg var fraværende i Ugevis, kunde jeg være ubekymret

for Kone og Barn, ſom uden Beſtytter var ladet tilbage i deres Midte; mine vilde beſtyttede dem; men aldrig blev det allerringeſte taget fra mig, og heller ikke tiggede de. Mændene bad aldrig om noget; Kvinder og Børn kom, naar Hungeren tæredede meſt, men tiede homſtulle. Dog kom de ſjelden tomhændede. Skovens forſte Blomſter, en eller anden Fletning af Baſt og deſlige bragte de med ſom Gave. De forlangte intet. Kun deres Miner talte, og vore Hjerter ſvarede. Mange Gange i mit Liv har jeg taget Afſked fra Forældre, Søſtende og Venner; men ingen Afſked blev mig tungere, ingen blev mig ſaa tung ſom den fra mine vilde. Over 24 Aar er forløbne, ſiden jeg ſkiltſes fra dem; men endnu idag flyder mine Taarer, naar jeg tænker paa deres Taarer.

I ſine endeloſe, uoverſkuelige Skove ved Indianerne at finde ſuukt og ſundt liggende Steder ved Bredden af en Sø eller Elv, hvor de kan opſlaa ſine Hytter. Saa langt ſom muligt fra alle hvide Nybyggere, i det vejloſe Bildnis — det

er Hovedhensynet. Efter at de har prøvet Træerne rundt om for at finde ud, om et eller andet af dem maatte kunde være morstent og under næste Storm kanste falde ned paa deres Hytter, gaar de i Vei med at bygge. Tynde Stænger sættes ned i Jorden og sammenbindes med Bast. Barken paa store Træer skal les af i Stykker paa 4 a 5 Fods Længde og Bredde og lægges paa Jorden med tunge Træblokke over, indtil den er bleven flad og tør. Denne Bark bindes til Stængerne med Bast, og saa er Beggene færdige. Taget dannes ligeledes af Bark, dog bliver der langs Mønet en Abning paa omtrent en Fods Bredde. Hytten er nu færdig, hvad det ydre angaar, og saa kommer Indredningen. Paa begge Sider gjøres Hylber eller Brisker, 1 Fod op fra Jorden og 5 Fod brede. Disse Brisker bestaar ligeledes af Stænger og Bark. Paa dem lægges Husets Forraad, bestaaende af Skindfælder, Tæpper, Madvarer og Jagtredskaber. Paa Jordgulvet brænder Ilden under Mønet, gjennem hvis Abning Røgen faar Udlob. Over Ilden hænger i Storer af Træ en eller to Kjedler, hvori den sedvanlige Ret: Hjortekjød med Mais, eller Bjørnekjød, koges. Om Aftenen, naar Mændene er komne hjem, ligger de paa disse Brisker med Fødderne mod Ilden og støttende sig paa Albuerne. De røger sine Fredspiber eller hengiver sig til stille Betragtninger. I disse Barkhytter har jeg levet mange lykkelige Timer og Dage.

En Indianerby bestaar af en hel Del saadanne Barkhytter, som enhver bygger, hvor det tykkes ham bedst, og vender dem efter Behag. Pladsen ryddes nogenlunde for Træer, men Stammerne bliver tilbøieliggende om hverandre paa Jorden, indtil de raadner. Inde imellem dem planter Indianerterne sin

Mais, hvilket ster uden Møie, da ingen Bløining behøves. Naar det er gjort, spreder Flokken sig almindeligvis for Sommerjagten. Om Høsten kommer alle igjen, og Indhøstningen foregaar. Da er der glade Ansigter at se. De store, dejlige, gyldne Afs med 500 til 600 Korn i hvert, voffede ud af et eneste Korn, plukkes af, flettes sammen i store Knipper og hænges op i Hytterne. En Del af dem affornes straks, og Kornet opbevares i Bastkæffe. Da der paa denne Tid ogsaa fældes mange Bjørne, som har lagt dygtig paa sig til den lange Vintersjovn, saa holdes der i flere Uger glade Fester og Gjestebud. Det er for Indianerne den dejligste Tid af Aaret. Derpaa spreder Familierne sig for Vinterjagten. Kvæg holdes ikke, men smaa Heste og forstræffeligt mange Hunde. Men alle maa sørge for sig selv. Endog i den koldeste Vintertid og i den dybeste Sne maa Hestene selv finde sit Foder, og det forstaar de ogsaa udmerket. Selv mine Heste sørgede for sig selv, og jeg saa dem ofte ikke i hele Uger; naar jeg behøvede dem, maatte jeg lede dem op. Urenlighed omkring Hytterne taales ikke, selv ikke fra Børnens Side; Skoven er stor nok, og enhver maa gaa langt ind i den. Hvad der staar skrevet i 5 Mos. 23. 13. øves ogsaa her.

Indianernes egteskabelige Liv er meget fredeligt. Konerne maa udføre det meste Arbejde, Manden forsyner dem med Kjød, Fisk og Skind. Egentlig talt modsiges Konerne aldrig sine Mænd. Hænder det en enkelt Gang, saa har Manden et hyppeligt Midde, som ganske svarer til hans storlagne Natur. Han tier; men bliver det ham for stridt, saa staar han rolig op, tager sin Bøsse og gaar ud i Skoven paa Jagt i otte Dage. Naar han da kommer

igjen, er Kjærligheden atter ung og frisk som den første Dag.

Kvinderne er sedvanligvis styggere end Mændene, men de er af en mægtig Natur. Om dem gjælder, hvad Sifra og Pina fortalte Kongen af Ægypten angaaende Hebræerinderne: „de er haardføre Kvinder“ (2. Mos. 1, 19.). Thi det hændes ikke sjelden, og jeg har ogsaa set det, at de om Eftermiddagen udfører det tunge Arbejde at garve Læder, om Aftenen hjærtegrer et muntert lidet Barn og næste Morgen staar ved Elven og vasker de nødvendige Klæder. Svagelighed og Sygdom forekommer i Regelen ikke. Og ligesom den unge Gjest u anmeldt træder ind i Verden, saa finder han som oftest heller ingen Ting beredt til sin Modtagelse. Dog, ingen kommer for den Slags Skyld i Forlegenhed. Lidt tørt Græs og lidt blod Mose er snart indsamlet, og det er nok til at erstatte Svøb og Bugge. Indpakket i dette bliver Barnet bundet paa et Bret og kan ikke røre hverken Haand eller Fod. Under Barnets Bryst er Brettet forsynet med en Hank, rigt smykket med Perlesnorer og lignende, for at det, naar det bliver større, kan have noget at lege sig med. Denne Hank bruges som et bekvent Haandtag, naar Barret skal flyttes eller bæres. Moderen stikker Haanden ind i den, slænger Barnet paa Ryggen, kaster et Uldteppe over det og gaar afsted. I Hytten lægges det paa Bræsten, under Arbejde sættes det op til et Træ, eller det hænges ved Hjelp af Hanken i en Gren. Paa denne Maade behandles Barnet, indtil det bliver flere Maanedes gammelt; naturligvis byttes Græs og Mose, saa ofte det er fornødent. Barnet faar almindeligvis Die indtil sit tredje Aar. Dog er Moderbrystet ingenlunde blot tilgjængeligt for Barnet. Dgsaa smaa Hvalpe faar Afgang og, hvad der er endnu

værre, Bjørneunger. Fælder nemlig Manden en Bjørnebinne og faar Ungerne i sin Magt, saa maa Konen paa denne Maade opamme dem, trods deres overordentlig hoafse Tænder og deres mange Unoder. Engang bragte en Indianer tre Bjørneunger med sig hjem; den ene maatte Konen give Die, den anden Svigerdatteren; den tredje fik jeg og opfødte den i mit Hus.

I de tre—fire første Aar gaar Børnene ganske nøgne. Paa Opdragelse er naturligvis ikke at tænke. Om Sommeren tilbringer de den meste Tid ved Elvene; de svømmer og ror i smaa Raanoer med fuldkommen Sikkerhed. Om Vinteren løber de i Timois omkring paa Isen med bare Fødder. Barnefygdomme forekommer merkverdig nok ikke, og et Barns Død af naturlige Aarsager d. e. uden Ulykkestilfælde, er en Sjældenhed. Det hændes ikke ofte, at et Barn drukner, snarere kan et falde i Isden og dø som Følge deraf. Men ellers ved man ikke af en saadan Dødelighed blandt Børn som i de civiliserede Lande, hvor man regner, at en Tredjedel af alle fødte dør i Barnealderen. Indianerne har ikke gjerne mange Børn: 2—3 er det sedvanlige; 4—5 er allerede en stor Børneskole.

Begyndelsen af Ynglingsalderen er vigtig for hele Livet. Ynglingen maa for enhver Pris søge at faa en ordentlig Drøm med Andeaabenbareiser. Til den Ende maler han Ansigtet sort og faster haardnakket i 3—4 Dage. Endelig kommer Manito-Manden og siger ham allehaande Ting, som han skal gjøre, og lover ham sin bestandige Beskyttelse, hvis han gjør dem. Nu holder Ynglingen op med at faste og bliver regnet blandt de unge Mænd.

Mændenes Klædning bestaar af Læggebukser, som rækker halvt op paa Laaret

og fæstes til Beltet med Baand. Under Knæet vikles om Foden brogede Baand, besatte med Perler, paa Fødderne bæres *M o g i n e r*, det er Sto af mygt Hjortelæder, smykkede med brogede Pindspinbørster. Overtroppen er iført en manglefarvet Skjorte, som netop naar ned til de Baand, der holder Bukkerne oppe. En lang Haarpist med Fjere og Baand danner Hovedpynten. Saa er Manden i fuld Stads. Et Uldteppe eller en Fjeld tjener mod Kulden. Kvinderne bærer et Skykke mørkt Løj bundet om Høfterne; det er pyntet med brogede Baand og naar ned paa Læggen. En broget Skjorte dækker Overtroppen, Møggisner Fødderne og Haarpiste Hovedet. Hertil kommer saa mange brogede Perler og anden broget Stads, som de kan skaffe sig. Uldne Tepper mangler heller ikke Kvinderne. De bruger ogsaa Læggebukker ligesom Mændene, kun endnu mere tilstadsede og noget kortere.

Bryllupperne holdes med den største Simpelhed. Forældrene afgjør Sagen sig imellem, Brudgommen bringer en Morgengave, saadan som han har den: nogle Tepper, Skindfjelder, Hunde, en Hest osv. Er Egteskabskontrakten affluttet, saa træder den unge Mand undselig ind i Svigerfaderens Hytte og bliver staaende ved Døren. Derpaa anviser Faderen ham Sæde ved Siden af sin Datter, som pyntet med sin bedste Stads venter paa ham paa den modsatte Bænk. Datteren er vel tilfreds dermed, det vil sige, hun staar ikke op og gaar bort, men bliver rolig siddende. Saa er Brylluppet til Ende. Ingen- somhelst Ceremonier finder Sted. De unge Folk bor i nogle Uger hos Forældrene, derefter bgger de sig en egen Hytte, og saaledes gaar det videre.

Kortere Jagtudflugter gjør Manden alene; men tænker han at blive en læn-

gere Tid borte, saa tager han sin Familie med. Hele Husholdningsstellet bestaar af et Telt, nogle Tepper, Matter, Kjedler osv. Gjer Manden en Hest, saaledes som de fleste, saa bliver alt dette læstet paa Hesten, og Konen sætter sig ovenpaa med sit Barn, — om hun har noget. Manden med en *M s* i Beltet og en lang Bøsse paa Skuldren tager Hesten ved Tømmen, og Reisen foregaar. Men har Manden ingen Hest, som ikke sjelden er Tilfældet med unge Folk, maa Konen være Lastdyr; Manden gaar foran med *M s* og Bøsse.

Mod Enden af Januar finder man Indianerne sjeldanligvis i Sufferstovene. Der bygger de sig smaa Barkhytter og hugger Skaarer i Træerne rundt om for at aftappe Saften. Det er en Sort *Ljunetra* (Maple), som giver mest Sukker. Saften opfanges i Spand, som Konen selv arbejder af Røver. Hun sætter omtrent 800 saadanne Spand under næsten ligesaa mange Træer. Den aftappede Saft bæres derpaa sammen og koges i store Kjedler. Fjere Spand fulde af Saft giver ikke mere end et Pund Sukker; dog tilbereder Konen 150—200 Pund eller mere i Sukkertiden, d. e. i 2½ Maaned. Sukkeret er af gulbrun Farve og kjøbes gjerne af Handelsmænd. Det indpaffes almindeligvis i Røverkasser, som indholder 30 til 40 Pund, og tilstadses med allehaande vilde Dyrestikkelser. Saadanne Dyrestikkelser gjør man ogsaa af Sukkeret selv, saasom Bjørne, Skildpadder osv. Besøger man Indianerne i Sukkertiden, saa finder man dem alle glade, og sjelden faar man Lov til at forlade en Hytte uden at maatte medtage som *Grindring* nogle saadanne Sukkerdyr.

Med Udgangen af April er Sukkertiden forbi, og Indianerne samler sig da igjen i sine Byer. Jagten giver nu ikke

meget af sig, Maisen er forteret, og saa begynder almindeligvis en rigtig Faste-tid. Jeg har bogstavelig set Folk ligge krogede af Sult. I Dagevis holder de det ud, uden at klage og uden at tigge. Men paa denne Tid er Hjelpen heller ikke langt borte. Fra Søerne kommer Storfisk op igjennem Elvene for at lege, fornemmelig Stør paa 4—5 Fod og til en Vegt af 50—60 Pund. Der bliver da et travlt Liv paa Elvene. Med lange, træeggede Sphd eller Ryster stiftes og trækkes Fisken op. Mange hundrede fanges paa denne Maade, og den meget velsmagende Fisk tørkes, roges eller saltes. Den dejlige Rogn eller Kaviar bliver derimod liggende unyttet og for-dærvet.

Dør en Kone fra sin Mand, saa kræ-ver Skikken, at han gjør sig en Duffe og fører den med sig overalt, hvor ellers hans Kone vilde have fulgt ham. Denne Duffe klæder han paa det bedste, kjøber Uldtepper og Silkebaand til den og hænger eller vikler dem om Duffen — et helt Aar igjennem. Naar Aaret er omme, gjør han et Gjestebud og over-rækker den stadfælgende Duffe til sin afdøde Kones Slægtninger som „Betaling for Kroppen“. Er de tilfreds hermed, saa fritager de ham for at sørge længer, og han kan da gifte sig paany.

Ikke ganske saa let kommer Konen fra det, om hun er saa ulykkelig at miste sin Mand. Hun maa selv ikke vasse, hæmme eller salve sig — hvad hun ellers saa gjerne gjør — og ikke tage andet Tøj paa — et helt Aar. Kun Mandens Slægtninger har Ret til at gjøre dette med hende; det sker ogsaa af og til, dog ikke ofte, — af Agtelse for den afdøde. Er Aaret omme, saa maa Konen ogsaa gjøre et Gjestebud og give Mandens Slægtninger allehaande Foræringer, saa-som Tepper, Sække, flettede af Vast,

Rjedler osv. Slægtningerne holder et Slags Dom over den døde og siger omtr.: Han var saadan og saadan; vi har tabt meget i ham osv. Er de saa ikke ganske tilfreds med Foræringerne, og er der Ud-sigt til, at de kan saa mere, og har En-ken ingen mægtige Slægtninger, saa slut-ter de gjerne sin Dale med at paalægge Enken at sørge endnu et Aar; hun maa da atter holde et Gjestebud og give Foræ-ringer, hvorpaa hun endelig erklæres fri. Ogsaa hun har da Lov til at indgaa i nyt Egteskab.

I Sygdomstilfælde, hvor de sedvan-lige Midler ikke vil hjælpe, bliver en Muskhkivini d. e. en Medicinmand hentet for at komme Sygdommen paa Spor. Medicinmanden forklæder sig først paa den underligste Maade, sætter et Bøffelhoved paa sig, hænger paa sig Drmekkind og alt muligt, som kan ind-jage Skræk. Saa træder han pludselig hen til den syge, springer omkring ham, blæser paa ham, ryster sin Muskhkimuh eller Medicinpung for hans Dine og ramler derhos med en Skralde, som han har paa Ryggen. Med dette driver han paa saalænge, som hans Kræfter kan holde det ud; thi der er maasse krøbet Drme ind i den syge eller der er heftet et Ben ind i Maben paa ham, eller lig-nende, og da maa de største Anstrengelser til for at saa Syggedommen væk. Un-dertiden lykkes virkelig Kuren, og hvis den syge ikke dør af Skræk, saa bli-ver han maaste bedre paa Grund af den sterke Eindsbevægelse. Men hvis hver-ken Død eller Helbredelse paafølger, saa maa en Richimuskhkivini hentes lang-veisfra, hvilket ikke lader sig gjøre uden svær Beføstning. Denne „store Medi-cinmand“ begynder sin Operation der-med, at han bygger sig en Slags Tønde, idet han rammer Pæle ned i Jorden tæt ved Siden af hverandre og binder

dem tæt sammen med Grene og Bast. Ned i denne Tønde kaster han først sin Skalde og springer derpaa selv op i. Her istemmer han, understøttet af Skalden, sin Tryllesang, indtil Manitoverne eller Manderne, som han kalder paa, indfinder sig. Han spørger dem nu højt om Aarsagen til Sygdommen, og de svarer ligeledes høit (gjennem hans egen Mund nemlig!), at de ikke ved det, eller lignende, indtil der endelig kommer en, som ved det. En Indianer eller ogsaa en Manito har forhæftet den syge. „Gent ham!“ raaber Trolldmanden, og Manderne farer susende afsted. Endelig kommer de igjen med Støj og Strig og medbringer Manito'en eller Indianerens Sjæl — den syge er imidlertid falden i Søvn. Trolldmanden befaler ham nu at borttage Trolldskaben, og vil han ikke, saa blir han manet ned i Tønden og holdt fast, indtil han giver efter. Merkelig nok hændte det engang, da Høvdingen Bemassitkeh under en Sygdom havde budsendt en berømt Trolldmand, og denne baade længe og vel havde holdt paa at synge sin Tryllesang i Tønden, saa jeg kunde høre det i mit Loghus, at han med et standsede og sagde: „Manderne vil ikke komme“. „Hvorfor ikke?“ raabte den syge Høvding. „De siger, at den hvide Mand derhorte er for nær“, svarede Trolldmanden. Saaledes var jeg den uftylldige Aarsag til, at Manderne ikke kunde indfinde sig. Men da Høvdingen gjerne vilde blive frisk, saa aftalte han en Sammenkomst 25 Mil fra mit Loghus og paa den anden Side af Elven for at være ganske sikker for mig. Jeg vidste selvfølgelig intet om denne Afstale, men kom paa mine Reiser i en maanedlar Nat tilfældigvis i Nærheden af de forsamlede. Jeg hørte højrestet Sang og saa mange Baal derover paa den anden Side af

Elven, hvor jeg dog vidste, at ingen Indianere boede. For nu at se, hvem det vel kunde være, bandt jeg min Hest til et Træ, gik ned til Elvefanten, fandt en Kano, gik ombord og roede over. Indianernes mange Hunde satte i at gis og meldte mit Komme. Det blev pludselig ganske stille, og da jeg kom til den anden Strand, laa Mændene der alle som Mumier, dækkende Hovedet med fine Tepper, saa jeg ikke kunde hende en eneste. Kun den mig ubekjendte Trolldmand sad ved Ilden og stirrede paa mig. Jeg talte nogle Ord til ham og mærkede godt, at noget overordentligt var paa Færde, men havde ingen Anelse om, at min Høvding var her og søgte Helbredelse ved Trolldom. Saa roede jeg stille tilbage over Elven, steg op paa min Hest og red videre om Natten uden at have nogen Forestilling om, at jeg atter havde forstyrret Tryllekraften, og det saa aldeles, at Trolldmanden intet videre vilde foretage. Først nogle Uger efter forklarede Høvdingens Søn mig den hele Sag. Thi han var paa Vej til at blive en kristen, er ogsaa bleven det og lever den Dag i Dag.

Kommer Døden, saa istemmer Kvinderne et ejendommeligt Hyl, som ikke er til at beskrive. Det trænger igjennem Marv og Ben. Det er Sorgen hos dem, som ikke har Haab. Mændene sidder stumme og ubevægelige; dybt Alvor er udbredt over deres Ansigt, men ingen Mustel rører sig. Ved det sidste Andedræt eller kort forud dækker Kvinderne den døendes Ansigt. Er Mændene sløjen bort, saa presser en af Mændene „ashi“ frem mellem Tænderne: det er skeet. Et Minut efter rejser alle Mændene sig og griber i Tausched til sine Bøsser, som de har bragt med ladte. De gaar ud foran Hytten og afsthyder sine Geværer, lader atter og afsthyder engang til og endnu

engang, alt efter den afdødes Betydning. Med denne Skjødning antyder de for de døde, som er gangne forud til den anden Verden, at en Stormand er paa Veien til dem. Derpaa farver de nærmeste Slægtninger sit Ansigt sort, fjernere Slægtninger farver kun den ene Side, og andre lader det være nok med to sorte Streger over Kinderne.

Nu bliver Graven straks optastet. Naar den er færdig, saa lægges Barf i Bunden og paa Siderne. Derpaa hentes Liget. Smykket med de bedste Klæder, bliver Legemet ført til Graven som paa en Baare af uldne Lepper, der paa engang var den dødes Klædning, Kappe og Seng. Hans Medicin-Pung og hans Skralde bliver ham medgivet. Han har nye Sto paa Fødderne, men der bliver ogsaa givet ham Læder med til et Par andre; thi Rejsen til de saltiges Land i det fjerne Vesten er meget lang. Derfor faar han og en Sjedel, Ildtøj og Riste med. Kvinderne gaar endnu engang hen til ham og hvifter ham allehaande Ting i Dret. Det er Hilsninger og Grinder til de forudgangne kjære.

Hjertesfjærende Klagestrig afbryder disse stille Numodninger. Derpaa optræder Musshktivinini, underlig tilstadjet som altid, sætter sin Skralde i Bevægelse og slynger højt sin Dødningsang. Saa sænker man Liget i Graven. Det tildækkes med Barf, og over denne sættes endnu et Stillads af Træstykker, for at ikke Jorden skal berøre Legemet. Ligstifter gives der naturligvis ikke i Ursoven. Derpaa fyldes Graven med Jord og ovenpaa bygges et lidet Loghus, dog kun af Stænger, ikke af svære Stammer. Et Hul, nogle Tommer langt og bredt, lades aabent ved Hovedet, for at Sjælen frit kan gaa ud og ind, saalænge den opholder sig hos Legemet. De nærmeste Slægtninger kommer hver Aften til Graven og holder her sit Maaltid med den døde. Hvad der tilkommer ham, tildeles ham ubeskaaret og kastes i Ilden. Gjennem Ild sendes det til ham. Lidt efter lidt bliver Maaltiderne ved Graven fjeldnere, men holdes dog endnu længe engang hvert Aar. Til sidst holder de op, og den døde er glemt, „som man glemmer en død.“ (Fortf.).

Børnenes Legetøj. (Et Ord til Forældre).

„Hoher Sinn liegt oft im Kind's
igen Spiel.“*) Schiller.

Forældrefjærligheden ved ofte ikke, hvad den skal finde paa for at glæde Børnene, sit dyreste Eie, og ofte griber den da det, som er dens Yndlinger ligefrem skadeligt baade til Legeme og Sjæl. Dette viser sig i de Gaver, i Særdeleshed den Overflod af Legetøj, hvormed mere velhavende

Forældre overser sine Børn. Hvilken Flom af saadanne Gaver er ikke at se paa Julebordet. Denne Kjendsgjerning fortjener dog moden Overveielse; thi, hvor det gjælder Ungdommens Opdragelse, er intet saa ubetydeligt, at det bør lades ud af Betragtning.

Erfaring lærer, at de første Indtryk er de varigste, næsten uudslættelige; derfor bør lige fra det, man begynder med

*) Der ligger ofte en dyb Tante i Børnets Leg.

Vegetoi, alt det, som kan give Barnet en forfærdet Landsretning, omhyggelig undgaaes. At forsyne Barnet med mangehaande Vegetoi er uhenfigtsmæssigt,* fordi dette ikke er overensstemmende med Barrenaturen. Barnet indsluger nemlig ifølge sin overordentlig livlige og stærke Indbildningskraft alt af Livet i Naturen, eller det overfører sit eget Liv paa Naturens Gjenstande. Derfor finder det overalt Vegetoi, er ialfald ikke let udsat for at lide Mangel derpaa: Et Stykke Træ tjener det til Duffe, en liden Fjæl til Bogn, en Røddestål til Skib osv. Det bygger Huse, graver Vandledning og Damme, frembringer af forskellige Gjenstande, Stens og Stoffe, mangfoldige Figurer og kan paa denne Maade beskæftige og more sig timevis. Barnet er meget rigere end vi Vorne: Fuglene, Sommerfuglene, Blomsterne taler til Barnet og dette til dem; Alt opfordrer det til Virksomhed. Hvorfor da bebyrde Barnet med en Masse af Vegetoi, naar Naturen selv byder det en saadan Fylde deraf. Denne Masse af Legeredstaber tjener til at befordre slemme Vaner; Barnet vænner sig derved let til Uorden. Dets Aand er endnu for svag og indskrænket til at kunne finde sig tilrette i denne Masse af Gjenstande. De bleve fastede hulter til hulter; Barnet lærer ikke at glæde sig ved Orden, men snarere det Modsatte, og det er vel overflødig at paapege, at denne Mangel paa Ordenssands kun alt for let overføres paa den voksne Alder og da rigtig viser sine forødelige Følger. Overflod af Vegetoi frister til Udelæggelseslyst og Udsjælnhed; thi, hvor der er saa meget, der vil det enkelte, det ringere, blive mindre paaagtet. Om Noget bliver udelagt eller mistes, tager Barnet sig ikke nær deraf, og hvorfor skulde det ogsaa det? Mangelen vil være saa omtrent umærkelig i denne

Mængde, eller ogsaa vil Forældrene erstatte det Tabte med noget Nyt. Paa denne Vis lærer Barnet ikke at værdsætte sine Ting, sætter ikke Pris paa at være Eier af dem. Det vil aldrig senere hen eller meget vanskelig lære at skjelne skarpt mellem det overflødig og det nødvendige.

Fremdeles vil ved en Mængde af Vegetoi Barnets Virksomhedsdrift meget let udarte til Legehyge; det bliver vant til at lege, vil ikke gjøre andet; alvorligere, mere anstrængende Beskæftigelser vil vanskeligt behage det. Det kan ikke engang ane, at Livet for de fleste Mennekker er intet mindre end en Leg, at dette Liv meget mere medfører Arbeide og vedvarende Anstrængelse. Ved de mangfoldige Gjenstande, der ligesom blænder Diet, befordres ogsaa Uopmærksomhed, idet Barrens sjæls Virksomhed drages snart hid, snart did og bliver udhygtig til at fæste sig stadig ved en Gjenstand. Naar siden Barnets Opmærksomhed for længere Tid skal rettes paa en Ting, vil det falde det meget besværligt, fordi dets Aand er bleven alt for vant til flygtig at fare fra det ene til det andet. Paa en Maade lærer det nok adskilligt, men som oftest intet grundigt; dets Arbeide bærer altid Præget af Overfladiskhed, og, som Tilfældet er med alle de Feil, man har vant sig til fra den tidlige Alder, vil man vanskeligt siden og sjældent ganske kunne bortlægge denne Ustædighed og Flygtighed.

Og saa til Slutning kun dette: Naar Barnet bliver saa rigelig forsynet med Vegetoi, vil Utilfredshed med det, man har, og bestandig Higen efter flere og rigere Gaver let blive Følgen. Det gamle bliver ikke mere agtet; Barnet bliver sløvet ved Alt, hvad det allerede har faaet; det forlanger noget andet, der lover ny Pirring, men som det efter nogen Tid igjen bliver kjed og led af.

Hvilkken skadelig Stole vilde ikke Vegetoiet være, om det hos Barnet værede den sygelige Retning, der desværre saa ofte træder os imøde i det selskabelige-Liv som Blasfærdighed eller Rjæde ved Alt. Vegetoiets opdragende Opgave er dog at være et Middell til allerede i Barnekammere t at meddele Barnet hine vigtige Lærdomme om Orden og Nøisomhed, der er saa afgjørende for hele dets senere Liv.

(„For By og Byg“ efter et tybist Blad.)

En ung Piges Historie.

(Af F.)

Andet Kapitel.

„Hvilkken Ulykke! hun bløder! Tal til mig, Barn, hvor gjør det ondt?”

Jeg saa ind i to skønne, kjærlige Dine, der angstelig spørgende vare fæstede paa mig.

„Mit Hoved!”

Hun tog mig i sine Arme, og jeg følte med en besynderlig Glæde, hvor stærkt hendes Hjerte slog af Angst for min Styld.

„Du lille Staffel, er det dit Hoved; det vil nok snart blive bedre. Du skal ikke være bange for at komme herind til mig, jeg vil blot bade og forbinde dig, saa skal du saa Lov til at gaa igjen.”

Hun bar mig ind i den yndigste lille Stue, satte mig paa en Stol ved Vinduet, netop det Vindu, hvor Kanarifuglen hang og sloitede, og forlod mig.

Hvor Alt dog var smukt, endnu langt venligere end hos den gamle Herre. Begge Vinduer vare fulde af Blomsterpotter; paa Bordet stod et Fad med delige Moser; ligeoverfor mig hang et stort Maleri af en ung Mand i Officiersuniform; hans Die straaled af Godhed, hans Mund smilede, jeg glemte alt Andet for at se paa ham; det var, som om han vilde stige ud af Rammen og komme hen og tale til mig.

„Gjør det meget ondt?” spurgte den unge Dame, som kom ind med et Vandfad.

„Ja”, svarede jeg, og dog gjorde det ikke meget ondt, men det var saa nyt, saa velsignet at blive nyket og hjærtegnat.

Medens hun badede mit Hoved og vaskede Blodet af mit Ansigt, saa jeg nøie paa hende; jeg tabte mig aldeles i Beundring, og hendes Venlighed fik mit lille Hjerte til at banke, dog nu skulde jeg jo snart gaa.

„Det er alligevel ikke saa farligt, det er blot Huden, der er skræbet.” Hun trykkede et Kys paa min Pande; det var det første Kys, jeg modtog, ømt som Modrens Kys, jeg saa ofte havde drømt om.

„Bliv smukt roligt her, det bløder lidt endnu, jeg vil se til at skaffe dig Selskab.”

Hun aabnede en Dør, og jeg saa ind i en smuk Stue, hvor der var et rundt Bord, blanke Kærstole og aabne Vinduer, der vendte ud til en Have.

„Minna”, raabte hun, idet hun bøiede sig ud af Vinduet, „Minna, kom herind!”

I næste Dieblit blev Døren hurtigt aabnet, og en vakker liden Pige paa min Alder med slagrende, gulbgule Krøller og røde Kinder, kom ganske forpustet

Løbende ind ; i den ene Haand holdt hun en grøn Vandkaude og i den anden et Rnippe Rediker.

„Se, Minna, denne lille Pige var nær bleven kjørt over, men til Lykke slap hun dog med et Stød paa Tindingen ; nu maa du more hende lidt.“

Minna løb lige hen til mig ; jeg be-
tragtede hende skarpt, ja endogsaa med en vis Mistro, men hun saa mildt og aabent paa mig og begyndte strax at blæse paa Saaret.

„Det er en taalmodig og god liden Pige, hun har ikke grædt eller skreget ; Minna vilde ikke have været saa taalmo-
dig, naar hun var mellem Fremmede.“

„Ja, men du er her jo, Moder.“

„Du tænker ikke, før du taler ; for dette Barn er jeg jo aldeles fremmed. — Hvad heder du, min Ven ?“

„Marie !“

„Se, nu binder jeg dette Tørklæde om dit Hoved, lille Marie, saa maa du faa Lov til at gaa ; du længes vist efter din Moder ?“

„Jeg har ingen Moder.“

„Efter Fader da ?“

Jeg brast i Graad, en voldsommere og lidensfabeligere Graad, end jeg nogen-
sinde før havde grædt.

„Jeg har hverken Fader eller Moder, jeg har Ingen.“

Den unge Kone tog mig paa sit Skjød og taledes blidt og beroligende til mig, jeg var saa forunderlig tilmode, baade glad og bedrovet.

„Men hvor bor du, da ?“ spurgte Minna, som saa ganske forstærket ud.

Jeg tørrede Taaren bort og begyndte, saa godt jeg kunde, at skildre mit Liv og mine Lidelser. Jeg formoder, at mit hele Udortes har været mere veltalende, end mine afbrudte, næsten usammenhæn-
gende Ord. Det hvidige Ansigt var blevet blegt ; hun trykkede mig tættre til sig ; jeg solte en Taare paa min Kind.

„Og hvad vil du nu gjøre, Barn ?“

„Jeg vil gaa bort.“

„Hvorhen ?“

„Bort, rent bort.“

„Ik, min kjære, lille Pige, man kan ikke gaa rent bort, man kan ikke gaa ud af sig selv.“

„Moder“, raabte Minna, idet hun blev ganske rød i Hovedet, „kan hun ikke blive her ?“

„Ths, Barn, ths.“

Men Minna vilde ikke tie, hun sprang op paa en Stammel, slog sine smaa Arme om Moderens Hals og bad : „Kjære Moder, lad hende blive, hun har intet Sted at være ; nu er hun her ; aa Mo-
der, sig ja, sig ja.“

„Stille, Minna“, svarede hun alvor-
ligt, idet hun reiste sig op og satte mig paa Gulvet, „du maa ikke bede saaledes ; det gjælder ikke alene om at gjøre, hvad jeg gjerne vil — og jeg vilde nok gjerne beholde dette Barn — men om at gjøre, hvad jeg bør, hvad jeg kan forsvare for Gud, for hende og for dig.“ Hun gik ud af Stuen ; jeg blev saa urolig ; alt Blodet strømmede til mit Hjerte.

„Du skal ikke være bange, du faar nok Lov til at blive, saa skal du aldrig mere græde, fryse eller sulte, og vi skulle lege sammen, og du skal se mine Duffer, ja du skal have den ene, den peneste, den, som har begge Armene sine.“

„Ik nei, jeg skal vist bort.“

„Det tror jeg ikke, Moder er saa god, og det er Fader ogsaa, men han er hos Gud oppe i Himmelen ; det er hans Billede, som hænger der paa Væggen, se hvor mildt han ser paa os, han holder meget af smaa Børn, dog kun naar de ere artige.“

Jeg forstod hende ikke, jeg saa paa Himlen, jeg saa paa det klare Blis, som Billedet fæstede paa mig.

„Han ligner dig.“

„Det sig de Alle, men nu maa du ikke se saa forfækket ud; du ryster jo ordentlig. Se, der kommer Moder.“

Jeg sank uvilkaarlig paa Kne og lofede Hænderne op imod hende, da hun traadte ind.

„Marie, vil du være en søielig, lydlig og god liden Pige?“

„O ja, jeg vil være Alt, naar jeg blot faar Lov at blive.“

Hun tog mig i sine Arme: „saa bliv da, Barn, Gud lægge sin Velsignelse dertil.“

Jeg hørte det tydeligt, men ligesom et Menneske, der fra den sorte Nat bliver ført ind i et Lyshav, uvilkaarligt luffer Vinene, ude af Stand til at taale Lyset, luffede jeg mit Hjerte for Lykken. Det maatte vist være en Drøm; endelig stod jeg Alt, ja, det var en Drøm, men den skønneste, jeg endnu havde havt; blot den maatte være længe!

Jeg blev ført ind i et lidet Bærelse, hvor der stod to blændende hvide Senge, en stor og en liden, en Bastevandsstol, et Stab og en liden Sofa. „Den skal være din Seng indtil videre“, sagde de.

Minna sprang omkring og klappede i Hænderne, medens hendes Moder vaskede mig og med den letteste, varsomste Haand redte og flettede mit lange, mørkebrune Haar. Derpaa blev jeg fra først til sidst iført Minnas Klæder; det passede Alt, ja selv de smaa lakerede Sko og de hvide Strømper. Skjolen var temmelig vid, men det saa man ikke, da den lille, rødterne Bluse kom over.

„Nu skal hun se sig selv, ikke sandt, Moder?“

De førte mig ind i Dagligstuen og stillede mig paa en Stol foran Speilet. Jeg saa derinde et næsten fremmedt Ansigt, et blegt, magert, ufsjont lidet Ansigt, som jeg kun havde en dunkel Erindring om før at have seet affpeile sig i

Møbelhandlernes udhængte Speil; jeg havde ingen Glæde af at se paa det, men Dragten var saa yndig, saa glat, saa ren, den lille udvaskede Sirtses Skjole forekom mig som kongelig Pragt. Var det virkelig mine Fodder, der havde disse blanke Sko paa? var det virkelig mit Haar, som altid før havde plaget mig ved at hænge ned i Vinene og vikle sig fast allevegne, der i tykke, glatte Fletninger hang ned paa mine Skuldre?

„Maa min Glut, er du nu glad?“

„O saa glad!“

„Men sulten, ikke sandt? og det er Minna ogsaa og jeg med; Klokken er bleven over otte.“

Hun gik ud af Stuen, jeg havde saa gjerne fulgt, men vovede det ikke. Blot jeg nu ikke skal vaagne, før hun kommer tilbage, tænkte jeg.

„Her skal du se mine Duffer, det er „Ingeborg“, hun har kun en Arm, men det ser man ikke, naar hun ligger i Sengen, og her er „Dagmar“, hun er af Porcellæn og kan vaskes, det skal være din Duffe; og her har jeg en Mølle, en Bold, Billedbøger og et Fjerholdspil.“

Alle Herlighederne laa udbredte for mig, men jeg skjænkede dem kun halv Opmærksomhed, mit Blik var fæstet paa Døren, og jeg blev først rolig, da Minnas Moder kom ind igjen.

Hun bredte en Dug paa Bordet, satte en Tallerken med lakre Rugbrøds-smørrebrød, en Kande Mælk og tre nydelige, smaaa Kopper frem. Minna kom med Redikerne; de vare fra hendes egen Have, tre røde og to hvide til hver. Det smagte udmærket, ganske anderledes, end Mad ellers smagte i Drømme mon jeg skulde være vaagen? nei, nei, nei!

Minna laa i den lille Seng, og jeg laa paa Sofaen, laa saa besynderlig blødt og deiligt paa de snehvide Puder.

„Godnat, Moder.“

Hun boiede sig over Minnas Seng og kyssede hende; jeg kunde næsten høre mit Hjertes Slag, hvad vilde der nu komme.

„Godnat, Marie.“

Dinene saa ligesaa kjærligt paa mig, Kysset var ligesaa varmt; jeg klyngede mig til hende.

„Hvad betyde disse bedende Dine, lille Marie?“

„Saa ikke endnu, bliv lidt, jeg er saa bange for at vaagne.“

„Min stائفels, lille Unge, tror du, det er en Drøm? det er det ikke; nu er du vaagen, men du skal smukt sove og først vaagne imorgen, vaagne her. Gud velsigne min lille Pige.“

Hun slukkede Lyset og gik iseng.

Jeg gjorde mig Umage for ikke at falde isøvn, af Frygt for at vaagne; at der laa en Modsetning heri forstod jeg ikke, men Sønnen kom dog med stærke, rædsomme Drømme. Dorthø og min Stedmoder vare efter mig; jeg styrtede bort, men de kom nærmere og nærmere; da løb jeg op i Huset, hvor den gamle Herre boede, for at skjule mig der, men hans Pige stod i Døren og slog mig med Røsten i Hovedet, saa jeg tumlede ned ad Trappen og vaagnede derved.

Maanen skinnede paa Bæggen, paa de to Senge, paa min Hovedpude, Uhret duffede; jeg listede mig ned paa Gulvet, sneg mig hen til den største Seng, saa paa det skønne, rolige Ansigt, og begyndte at fatte, at haabe, at tro, at det var Virkelighed, at jeg havde forladt den ulykkelige Tilværelse og var gaaet over i den lykkelige.

Sagte krøb jeg iseng igjen, lukkede trygt mine Dine og sov en rolig, vedertrængende Søvn uden Drømme.

„Sovsover, vaagn op!“

Minna stod fuldt paaflædt foran mig, da jeg slog Diet op og forundret saa mig

omkring; hun lagde sine smaa, buttede Arme om min Hals: „Godmorgen, lille Søster.“

„Godmorgen, du doone Barn! naa, hvor vaagnede du saa? var det en Drøm, eller havde jeg Ret, sig saa Godmorgen til din Moder.“

„Moder?“

„Ja Moder, vil du ikke holde af mig som af en Moder?“ O, jeg var lykkelig, saa lykkelig, at det forekom mig, som om jeg dog maatte komme derfra, som om dette umuligt kunde vare.

Mælken og Smørrebrødet stod og ventede, de vilde ikke drifte, før det nye Barn kom.

„Om Morgenen saa vi ingen Rediker“, sagde Minna, „for saa vilde de ikke kunne holde ud.“

Moder — hvor sødt var dette Navn ikke for mig — førte mig hen til Maleriet.

„Lille Marie, se noie paa ham, det er Minnas Fader. Han er en salig Mand hos Gud. Se, hvor kjærligt hans Blik er, hans Hjerte var endnu kjærligere, se, hvor hans Mund smiler.“

„Kom, Marie, lad os løbe ud i Haven. Kan du vande?“

„Nei.“

„Saa skal jeg lære dig det. Først fylder man denne lille Kande med Vand, saadan, nu skal du se.“

Duggen glindsede paa Blomster og Blade i den lille Have, der var dekt af en Gang, som endte i et Lyshus. Paa den ene Side stod slet ikke andet end Blomster, paa den anden mest Urter; i det ene Hjørne var et Kirsebærtræ, i det andet to Nøddetræer. Minnas Bed laa tæt ved Lyshuset; det var kantet med Rediker og Gulerrødder; i Midten stod en visser Tulipan, men engang havde den været deilig. Minna traaf en Gulerrød

op, tørrede den af i Toppen og gav mig den.

„Der, hvor alle Blomsterne staa, det er Professorens Side, Kirsebærtræet er ogsaa hans, men der er næsten ingen Bær derpaa; dem spise Fuglene; han holder saameget af Fugle og bryder sig ikke derom; hver Morgen giver han dem et Fransbrød, og Suledag faa de en stor Suledage. — Det er Mette, som gaar der, hun er baade vor og Professorens Pige. Kan du tale med Fingrene?“

Tale med Fingrene, det var Noget, jeg slet ikke kunde tænke mig, mindre selv udøve.

Døvstumme Folk tale altid med Fingrene, det kan du snart lære. Se, dette er A.“

„Hvad er A?“

„Kan du ikke Bogstaver?“

„Nei.“

„Ja saa maa du først lære det.“

Jeg sølte mig yderst vankundig. Imidlertid nærmede Mette sig, idet hun klappede i Hænderne, lo og gjorde de besynderligste Grimacer. Hun var hverken ung eller gammel, under Middelhøide, havde en liden, grøn Floiels Hue paa Hovedet, milde, livlige smaa Dine og de raffeste Bevægelser, man kunde tænke sig. Med overtroist Skælf saa jeg Minna stille sine smaa Fingre paa forskjellige Maader, som Mette gav tilkjende, at hun forstod, hvorpaa hun besvarede dem. Jeg mærkede, at det var mig, de talte om og havde stor Lyst til at løbe min Vej, men Mette forlod os, før jeg fik det ivertsat, kastede sig ned og lugede mellem Blomsterne.

„Du skal ikke være bange for Mette, jeg holder saa meget af hende; kan du se, hvor hun kysser Rosen, det gjør hun altid, naar en er rigtig smuk. Na, nu skal du bare se, der er Professoren.“

Et Vindu blev aabnet, og en høj, ma-

ger Mand, hvis snehvide Haar stak endnu mere af mod hans brunrøde Kinder, kom tilshne. Hans lyseblaa Dine straaede af Tilfredshed, medens han plukkede et Fransbrød i ganske smaa Stykker og kastede dem ud i Haven. Det var, som om Fuglene havde ventet derpaa, thi de kom strax og sloffede sig om det lækre Maaltid.

„Minna“, raabte han, da den sidste Krumme var forteret, „vil du komme ind og se, nu har jeg endelig faaet min malede Dreng færdig.“

Hans malede Dreng færdig! det var besynderligt, jeg forstod det ikke, dog jeg forstod jo saa lidt.

Minna hoppede hen til ham, steg først op paa Bænken, der stod under Vinduet, traadte derpaa driftig paa hans udstrakte Haand og blev løftet ind. Jeg stod aldeles forbauset og saa efter hende.

„Det er en forskæffelig Wildkat, den Søster, det ville vi ikke lære, vel Marie? vi ville altid gaa ind af Døren og ikke af Vinduet.“

Moder tog mig i Haanden, jeg sølte mig saa tryk i hendes Selstab; vi gik ind i Huset, og hun bankede paa den Dør, der var ligesom vor.

Den høie Herre luffede op, rystede Moders Haand og nikkede til mig. Stuen var ligesom vor Stue, og dog saa den ganske anderledes ud: der var saamange underlige Ting, men det Hele var dog smukt.

„Godmorgen, min hjære Professor, har Minna fortalt Dem om den nye Søster, og hvad synes De om det?“

„I ethvert Tilfælde vilde jeg synes godt derom, finde det ædelt og herligt, men nu, da De har gjort det, er det tillige rigtigt og fornuftigt.“

Han tog mig under Hagen, løftede mit Hoved op og saa opmærksomt paa mig.

„Tag dig iagt, Marie, han tænker allerede paa at male dig.“

Jeg trak mig tilbage. Han maatte bestemt være en farlig Mand, skjønt han saa saa god ud og slet ikke lignede de Troldmænd, Dorthé havde talt om.

„Nu maa De se min Dreng, han er ganske færdig.“

Jeg trykkede mig tæt op til Moder, meget bange for den malede Dreng.

Vi gik ind i det andet Værelse; jeg blev betydelig lettet, da jeg saa, at det kun var et Billede af en Dreng, og fik Mod til rigtig at betragte ham, og jo længere jeg saa, jo mere levende blev han.

Det var en fattig, liden Dreng; hans Dragt var pjaltet, hans smaa Fødder bare, hans Haand udstrakt efter Hjælp, men kun lidt udstrakt, han vilde nødig bede, det læste jeg i hans store, sorgmodige Dine, der dog saa saa tillidsfulde ud, som om Jngen kunde aflaa ham Noget. Det var et skjønt Ansigt, et hjærteligt Ansigt, et ubestrikelig sørgmodigt Ansigt. Jeg synes, at han levede og aandede, jeg kunde ikke Andet, jeg brast i Graad.

„Den stakkels, lille Dreng! nu har jeg det saa godt.“ Professoren klappede i Hænderne.

„Seg gamle Skarn“, raabte han, „glæder jeg mig ikke“ over hendes Taarer; saadanne Ord ere Musik; Naturbarnets Ros er Musik. De græder ogjaa, Frue, og jeg gamle Skarn glæder mig derved.“

„Aldrig har De efter min Mening malet noget Fuldkomnere; efter at have seet det, er jeg dobbelt glad over at have taget Marie.“

„I Høienlotssjale skal det hænge; en mægtig Mand bad mig male ham et Stykke, hvad jeg selv vilde, og da valgte jeg dette. Jeg har aldrig følt mig mere begejstret, det har været, som noget Høiere har styret min Pensel. Naar Psykro-

nerne skinne paa et talrigt Selskab, paa Silte, Fløiel og Guld, da skulle de ogsaa skinne paa den fattige Dreng, og hans bedende Blikke ville, med Guds Hjælp, vække Medlidenheden i de Hjerter, hvor den ikke er død, men kun sover.“

„Jeg finder, at det kunde være endnu smukkere“, sagde Minna dristig, „naar du ogsaa havde malet en god Mand ved Siden, som gav Drengen Penge, og saa var det heller ikke nær saa sørgeligt.“

„Du er en rigtig liden Nar“, lo Professor; „hvem vilde give Drengen, naar han allerede havde faaet. Han er en Repræsentant for alle fattige Smaa-gutter; hans Bøn bliver den samme Nar for Nar; han faar aldrig nok, saalænge der er Armod paa Jorden. — Sæt Dem, min kjære Fru Smaal, her i Bedstemoders Kænestol. De tror ikke, hvor jeg er glad; lad dem hæve mig til Stjerne i Bladene, lad dem rive mig ned, jeg bryder mig lige lidt derom, ja selv om de sagde, at min Kunst begyndte at gaa i Barndom, vilde det være mig ligegyldigt; jeg har faaet Opmuntring nok af dette Barns Mund for lang Tid.“

Han satte mig paa det ene Knae og Minna paa det andet og begyndte at synge; „Rosen blusker alt i Danas Have.“

Moder og Minna stemmede i med; jeg var aldeles forbausset og henrykt.

„Professor Lange, jeg har en Bøn til Dem; vil De gaa til Maries Stedmoder og tale med hende, vi kunne jo dog ikke beholde Barnet, uden videre, som en vild Fugl.“

„Hun ser mere ud som en tam Fugl, en altfor tam Fugl. Hvor boede du, du Smaa?“

Jeg blev uendelig bange, o, de vilde dog vist sende mig tilbage igjen, naar de vidste, hvor min Stedmoder boede; jeg

turde derfor ikke sige det, men taug haardnasket.

„Men saa svar dog! er BARNET aldeles fra sine Fem, ser hun ikke paa mig, som om hun troede jeg vilde forraade hende.“

„De maa ikke være vred; hun er vist ofte bleven narret. Se paa mig, Marie, tror du ikke, jeg holder af dig, tror du, jeg vil miste dig, ligesom jeg har faaet dig. Det kan ikke være Andet, du maa bestemt have Tillid til mig, hvor boede du?“

„Udelgade Nr. — oppe paa Kvisten til Gaarden.“

„De er en Tusindkunstner, Fru Staal! nu skal jeg imidlertid skynde mig for at befri den lille Mistroiske for Engstelse.“

Han kom alligevel ikke igjen før om Eftermiddagen; han havde truffet Beskæftigede, og Klokken var bleven fire, før han troede, den var tolv. Der var ikke det Mindste veien fra min Stedmoders Side; hun havde været sjæleglad.

„Men den Anden“, sagde han, „det var en mærkelig En, en ganske mærkelig En; spaaede hun ikke i Kort?“

„Nei.“

„Eller i Skaffebønner, hun gav sig bestemt af med at spaa.“

Jeg forstod ham ikke rigtigt, men svarede dog nei.

„Ja, spaar hun ikke, saa skal Verden alligevel se hende som Spaaevinde, det skal jeg være Mand for. Her er BARNETS Døbefæddel.“

Moder tog det gule, krøllede Papir, læste det igjennem, glattede det og gjemte det i Chatollet.

Jeg vidste ikke, hvad Papiret indeholdt, men jeg var bange for det; det forekom mig som det sidste Baand mellem mig og Fortiden; jeg ønskede inderligt, at det ikke havde været, ja, længe efter blev min

Lykke forstyrret, hvergang jeg huskede paa det gule Papir i Chatollet.

Fredie Kapitel.

Intet Barn kunde være mere modtageligt for Kjærlighed end jeg; i dens Haand, jeg elskede, var jeg blød som Vov; havde slette Menneſter vist mig Æmhed, var jeg bleven stet som de; under min nye Moders velsignede Indflydelse, gjorde jeg mig al Flid for at være artig og god, og dog laa der, netop i min inderlige Kjærlighed til hende, Spiren til en ond Lidenskab, til Skinsyge; dog, Gud ske Lov, den blev kvalt.

Hadde Moder vist Minna mere Æmhed, end hun viste mig, vilde jeg have næret Bitterhed og Brede mod den søde, lille Pige, som delte Alt med mig, men hun var ens imod os; med den skarpeste Opmærksomhed kunde jeg ingen Forskjel opdage, ja, hun gav sig endogaa mest af med mig, der var saa forsonet i enhver Retning. Selv nu, naar jeg tænker derover, tror jeg ikke, det var Pligt alene; af Pligt kan man vistnok være ens i Regelen, men ved enkelte Leiligheder vil Kjærligheden dog give sig tilkjende; jeg tror, at hendes Medlidenshed med det fattige Barn var saa stor, hendes Hensigt at sørge for det saa oprigtig, at hun strax optog det i sit Hjerte som sit eget Barn og virkelig elskede det ganske som sit eget. Dog ligesaameget som jeg ønskede, at Moder ingen Forskjel skulde gjøre paa os, lige aameget fordrede jeg, at Andre skulde gjøre mere af Minna, ligesaa klart indsaa jeg, og indsaa det med Glæde, ja med en vis Stoltthed, at hun stod langt over mig i enhver Henseende. Moder lærte mig at læse og hjalp Minna med at lære mig at lege, og jeg lærte begge Dele mest for at føie dem, for at vise

min Hengivenhed; dog snart holdt jeg af Legene, og da de første Vansteligheder vare overstaaede, ogsaa af Læretimerne. Der var, mærkede jeg snart, Plads til en god Del i mit tomme, lille Hoved.

Hvor ubestrikelig deilig var det ikke for mig at have et Hjem, det hyggeligste, det kjærligste Hjem. Hvilken blid, fornøjet Stemning var der ikke altid udbredt over Moder, hvilket Liv og hvilken Munterhed over Minna; hvor mild og kjærlig var hun ikke fra den tidlige Morgen til den sildige Aften, hvad kunde hun ikke finde paa. Hvor hun sang og dansede! men hun kunde ikke altid sine Læyer og det kunde jeg.

Ved Mettes Hjælp lavede Moder selv Maden, den var saa indbydende i sin Tarvelighed; dengang fandt jeg den rigtignok ikke tarvelig, men det var den, tarvelig som vore Klæder, der alligevel vare smagfulde og nette.

Jeg saa snart, at de fine, skjønne Arbeider, Moder beskæftigede sig med, af Mette bleve ombyttede med Penge. Det undrede mig lidt, at Sligt var nødvendigt i den lykkelige Tilværelse, men da det var som en Fornøielse for Moder, tænkte jeg ikke videre derover.

Aldrig have Børn lært Religion paa en bedre Maade end vi. Moder var selv saa gennemtrængt af den; Guds Ord var hendes Lov; hun handlede efter det, søgte Trøst og Raad hos det. Kristus var hendes Herre; gjennem ham nærmede hun sig frimodig opfyldt af Kjærlighed, Taknemmelighed og Grefrygt, til den almægtige Fader. Hun lærte os, at vi ere Vandringssmænd, og at vort Borgerbrev er i Himlene; og vi troede det, troede det gennem hendes Ord, og, maafte endnu mere, gennem hendes Vandel.

Mette var den eneste af mine Venner, som ikke havde rigtig Tillid til mig.

Hun saa nøie efter, at jeg ikke tog Noget i Haven, advarede Moder flere Gange for Syksetoi og Sukker, og troede altid, at jeg havde en eller anden Spilop fore, skjønt hun aldrig greb mig i nogen. Jeg var ikke vred paa Mette; det morede mig næsten, da jeg havde en ren Fod at staa paa.

Mettes Kjærlighed til Blomster var virkelig rørende; hun talte til dem paa sin egen Maade, uden Ord; naar de trivedes godt og vare smukke, klappede og kysede hun dem; en styg Blomst truede hun; de halvvisne, svage Planter rystede hun paa Hovedet ad og hnsede.

Om Sommeren stode hendes Blomsterpotter i Haven, om Vinteren i Binduerne og i hendes egen lille Stue paa Borde og Stole. Aar for Aar fik hun flere, Aar for Aar fik hun mindre Plads at bevæge sig i. Hun holdt inderligt af sin Professor, men hun gjorde dog lidt Aar af ham, han var en snurrig, ja den snurrigste Mand under Solen; det kunde hun bevise, og saa gif Fingrene paa Mette saa rapt som den rappeste Mund.

Hun havde engang arvet en liden Pengesum, og da hun neppe brugte sin halve Løn, havde hun en hel Del Specier, som hun gjenste i Strømpefodder. Disse smaa Poser vare hendes Glæde; gode Dage til Alderdommen, kaldte hun dem; sætte dem ud vilde hun ikke, det var den rene Ruin, saa fik man dem nok aldrig at se mere; købe Obligationer og saa Renter høert Aar, det forstod hun ikke, men et vidste hun, at naar man først begyndte at spekulere, blev man snart fattig. Hvad Moder sagde, og hvad Professoren sagde, nyttede lige lidt, og de gode Dage for Alderdommen bleve liggende i Mettes Skuffe.

Det Tryk, der havde hvilet saa stærkt paa mig, efterlod Spor, længe efter at

det var hæbet. Skjønt jeg var meget lykkelig og kun havde en Sorg, en vis ubestemt Frygt for, at det ikke kunde være, var jeg dog et stille Barn, ikke aaben og overgivet som Minna, men frygtfom og indesluttet. Minna var mig hjertelig kjær, men jeg elskede dog Moder høiere, jeg trængte saa ubestrideligt til hende; desuden følte jeg, at hun vidste, hvad Sorg var, og derfor forstod mig bedre end den lille Søster, der saa Verden og Menneskene i det mest rosenrøde Lys.

Ofte legede Moder med os om Aftenen, og hun var da ganske Barn.

Ofte, næsten hver Dag, naar Beiret var smukt, gik vi til Fredriksberg. Moder havde Arbeide med og tog Plads paa en styggefukd Bænk, medens vi tumlede os i det Grønne. Naar det var meget varmt, drak vi et Glas Vand ved Kilden, og den gamle Kildekone med de røde Vine nikkede saa mildt til os; det var, som om hun holdt af os, og saa skulde hun det Glas, hun rakte Moder, meget bedre, end hun ellers skulde Glasene, for i Gjerningen at vise sin Venlighed. Engang imellem kjøbte vi en Honningkage hos hende til Svanerne. Det var en Fornøielse! Det var de deiligste Dyr, syntes vi; Minna klappede i Hænderne, og Moderen fortalte os Eventyret om den grimme Ulling.

En vaad, mørk Decembredag kom Minna styrvende ind i Stuen: „Na Moder, der er Karen, Jens Peter er med. Nu skal du se Karen, Marie!“

Vi skyndte os ud i Gangen, hvor en temmelig ung, rødmsuset Bondkone og en liden, næsten hvidhaaret Gut, der bar en Tine, stode og rystede Regnen af sig.

„Naa det er da en Fornøielse, kjære Frue, at se Dem igjen. Tag Kaffjetten af, Jens Peter! ja vi ere bare vaade uidentil; det er ikke trængt ind.“

Karen slog sin store, tærnede Paraply

op og stillede den i et Hjørne, for at Regnen kunde løbe af, derpaa rystede hun sin grønne hjemmegjorte, uldne Raabe med det store, tunge Slag ud af Gadedøren og hængte der paa en Knag.

„Lor nu Fodderne af, Jens Peter, mere endnu, Gut! naa, ræk saa Fruen Tinen, det Par Øbler og den Ost maa De ikke forsvaa. — Na det Barn, hvor hun dog er sød.“

Karen tog Minna i sine Arme og kysede hende. „Gaa ud til Mette, lille Marie, og bed hende varme Vand til Kaffe.“

Jeg havde en liden Anelse om, at jeg blev sendt bort, for at Moder kunde tale til Karen om mig, og da jeg kom ind igjen, saa jeg ogsaa et meget bestemt Udtryk paa Moders Ansigt, og en temmelig stærk Rødme paa hendes Kind. Karen saa surfødt ud.

„Naturligvis har Enhver Lov til at gjøre med Sit, hvad han vil, men tie og tænke kan Ingen krænte. Kom herhen, du Smaa, for at jeg kan se paa dig! ja du ser jo ganske skikkelig ud, lad mig nu ogsaa se, at du opfører dig brav, skjøner paa, at saadant et fattigt Barn har faaet det godt i alle Maader, og Værdom ovenikøbet; glem aldrig, hvem du har været, og vær altid Fruen taknemmelig.“

„Marie skal være Vorherre taknemmelig for mig, som jeg er ham taknemmelig for hende.“

Karen rystede paa Hovedet, men til alt Held blev den temmelig uhyggelige Stemning i det Samme afbrudt ved Professorens Indtrædelse. Han blev saa lykkelig over at se Karen; hun skulde ind paa hans Værelse og se hans nyeste Malerier.

„Det er deiligt Altsammen“, lod hendes temmelig overfladiske Bedømmelse.

„De er ganske den samme, Hr. Professor, De bliver altid ung, ligesaa ung,

som De var i salig Fruens Tid. Kan De huske, hvor jeg var arrig paa Dem, naar De sov fra Lyset, eller naar De spildte Cigaraffe og tilsmudsede Gulvet med soledede Støvler, aa, hvor jeg saa skjændte, men det fortrød mig dog bagefter, og saa lavede jeg Krumfager til Dem til Fornøjelse af Venskabet; Fuglene fik et Par med, ellers smagte de ikke, ja De har altid været et Barn."

Moder og Professorens lo ved de gamle Erindringer; Karen lo ogsaa, og den stikkelige Kones Sind mildnedes; hun saa paa mig og nikkede.

„Du er en god liden Unge, og det er brav nok, at den Anden har faaet En at lege med. Naar du besøger os til Sommeren i Farum, saa skal du se, at Jens Peter er en anden Karl hjemme, end her, hvor han staar, som om han havde mistet Mælet."

Da Kaffen var druffet i den gemhylligste Stemmning, blev den store, grønne Raabe taget paa igjen og Paraphyen slaaet sammen, hvorpaa Karen og Jens Peter bade Farvel, efter at Moder havde lovet at skrive et Par Dage, før vi kom.

„Gravene skulle saa friske Gravfrandses Juledag", var Karens sidste Ord.

„Hvis Grave?"

„Faders Grav og Bedstemoders Grav; hun er egentlig vor Oldemoder, men jeg kalder hende altid Bedstemoder, for det gjør Professorens og Moder. Karen var hendes Pige i tolv Aar, derfor holde vi saa meget af hende." —

„Vil De huse Børnene for mig, Professor Lange", bad Moder Julkaften, idet hun stød os ind i hans Stue, „men det maa være rigtig mørkt inde hos Dem."

Med en hemmelighedsfuld Mine sluktede han Lampen, rullede Gardinet ned og trak Stjernen for Kaffelovnen.

„Nu er her mørkt nok, ikke sandt? jeg

vil have En paa hvert Kæde, se saa. Lad os nu rigtig tænke paa det lille Jesusbarn i Krybben, paa Stjernen, der lyfte for de hellige tre Konger og paa Englene, der viste sig for Hyrderne." — —

„Kom ind!"

Vi kom ind i et Lyshav; det grønne Træ, de røde og hvide Lys med alle de smaa Flammer, det var yndigt, vidunderlig yndigt; selv Minna blev saa stille, dog kun et Dieblit.

Om „Faders" Portræt var der slængt en Krands af Vintergrønt, smykket med tre Rosenknopper; dem havde Mette opelsket i sin lille Stue; det var hendes Gave til Moder.

Karens Øbler pyntede saa smukt; vi plukkede dem saavel som de farvede Net med Rødde fra vore egne Træer. Vi fik hver Toi til en Kjole af Moder; af Professorens fik vi Andersens Eventyr og en Mand af Chokolade. Moder gav Mette en ny grøn Floiels Hue og et Forklæde; til Professorens havde hun strikket et smukt Halstorklæde; det fik han hvert Aar, da han altid tabte sit henaad Foraarer.

„Frelseren er født", sagde Moder, „men er han ogsaa født for os? den skønneste Julegave er Troen paa, at Gud er os arme Syndere naadig og forlader os alle vore Synder for sin kjære Søns Jesu Kristi Skyld. Denne Tro skal gjøre os taknemmelige, hjærlige og ydmyge. Det er den sande Juleglæde. — Lille Marie, jeg har seet mange gode Egenstaber spire frem hos dig, men en Ting har jeg at udsætte paa dig: du elsker os saa inderligt, men dit lille Hjerte er næsten luffet for Fremmede. Du er ikke selv Skyld deri, men du kan med Guds Hjælp blive anderledes. Du, min Minna, er ikke suldt saa egenfindig, som du før har været, lad mig næste

Nar kunne sige, at du er langt mere staidig.“

I dette Dieblit slog Mette Døren op til Spifestuen, hvor Risengrøden stod paa Bordet og dampede.

„Naa“, sagde Professorens, da Maaltidet var endt, „vi have fejret en velsignet Jul her.“

Længe kunde jeg ikke falde i Sovn, jeg var saa optaget, saa glad; jeg bad ret inderligt til Gud, at jeg næste Nar maatte have lært at elske alle Mennesker, som Moder ønskede, at jeg skulde.

Næste Morgen, før vi gik i Kirke, vare vi inde hos Professorens og saa ham smuldre den store Julefage til Fuglene. (Fortættes).

Under Kolonnaderne i Salzbrunn.

(Fra Funckes „Reisebilleber“).

Vi er i Salzbrunn, det verdensberømte Badested mellem Riesbjergenes østlige Forgreninger. Kloften er sex om Morgenen. Høiderne rundt omkring synes endnu ikke at være rigtig vaagne, thi de have ikke fastet sit lætte Taageslø, men paa Gaderne er allerede Liv og Færdsel. De fleste Indvaanere i Salzbrunn leve af andre Menneskers Lidelser og have indrettet næsten hvert Hus, stort eller lidet, til Leieboliger for Kurgjæster, der søge Hjælp her. Fra alle disse Huse strømmer nu Folk ud, unge og gamle, Mænd og Kvinder, og alle søge de hen til et Punkt, til Brøndhuset. Paa Slaget sex begynder Musikken; først spilles den reglementerede Koral for dog ogsaa at give Gud hans Ære. Høitidelig lyd i den stille Morgenstund de mægtige Akkorder af Salmen: „Vaagner op, en Stemme lyder!“ I det samme den er sluttet, spilles der op en lystig Polka Mazurka, for om muligt at forjage det alvorlige Indtryk, som Psalmetonerne kunne have frembragt hos en eller anden lidende Sjæl. Den Skik, at der ved Badestederne først foredrages en Koral, har en vis Lighed med Kongens Staal ved offentlige Fester —

man maa drikke den for Hoffligheds Skyld, enten man har Lyst eller ikke.

Men vi ville følge med til Brønden under den venlige Rotunde derborte. Hvilken Hast have dog ikke disse Mennesker! Hvor trænge de sig ikke frem, som om de vare bange for, at Kilden om 5 Minutter skulde være tømt, som om der kun var Hjelpebod at finde for den, der først kom til — ligesom fordem ved Bethesda Dam, hvorom Johannes fortæller os (Joh. Ev. K. 5) — og som da desværre nu ogsaa er tilkastet. Her behøver man dog ikke at frygte for Vandmangel, disse Kilder lade til at være uudtømmelige. Tusinder i alle Europas Lande nyde jo ogsaa i sit Hjem Salzbrunner-Vandets Velsignelse. Nu er imidlertid de 5 „Nere“ (saa kaldes de, der helde Vandet i Kurgjæsternes Glas), stærkt optagne med sit travle Arbeide. Ingen Sog vil her vente, Ingen kan hastigt nok faa sit Glas fyldt, og selv de, som ellers slæbe sig frem, kunne her næsten springe. Der er et forunderligt Liv i denne friske ustandselige, ulykkelige Nere, i denne Kommen og Gaaen med de fyldte Glas, i denne flygtige Møden og Skilles, idet Bekjendte hilse og drikke

hverandre til. De blege Anfigter faa for et Dieblit et livligt Udtryk, de matte Dine straale, de stive Stemmer blive mere bvelige.

„Halvt varmt, halvt koldt!“ siger en, hvis Hjerte, faa vi haabe, har en anden Temperatur end det Vand, han nu ønsker sig. En forlanger „to Unger Vand“ og skyder sig hen til Ballesjedlen, hvor han lader sig give 3 Unger Sedevale. Hin Uffelige tør forlange: „frisk Gammelbrønd“, denne maa have det „affjølet“.

Se paa den gamle Rabiner fra det fjerne Kiem, se hvor han vender sig mod Osten, mumler nogle hebraiske Ord, bøier sit Hoved og faa først tømmer Glasfset. Hvilken dyb Sorg taler ikke ud af hans furede Anfigt! Tænker han maaste paa Jerusalems Ruiner og paa de Vandkilder, ved hvilke Israels Børn engang sang sine Glædespsalmer? — Se den unge franske Dame med de dødblege Kinder og den unaturlige Glands i Øinene! I Forbigaaende høre vi hende sige til sin Broder: „Oh, mon Louis, rien de secours en ga pour moi!“ (i dette er ingen Hjælp for mig!), og medens hun skjæler af Kulde, falder en varm Taare ned i Glasfset. — Her er en tarveligt klædt Bondkone fra Glazerbjergene; trods Høaaenen har hun maattet rive sig løs fra Hus og Hjem, — hun ser saa vantro paa sit Glas og saa forundret og spørgende udover den brogede Menneskeverimmel. — En ung thst Kone staar vemodigt henne paa Trappen, hun tænker vist paa Mand og Barn i det Fjerne og spørger maaste sin Gud, hvorfor just dette sulde blive hendes Lod. — Hin Herre med de fine Træk og den klædelige, stindbesatte Frakke er en Polak; han sender flammende, giftige Blikke til den russiske General, som roligere drifter sin Valle. Foran Domstolen i Warschau skulle begge disse Herrer

have stiftet et meget ubehageligt Beskjendtskab; Polakken maatte senere gjøre et længere og ufrivilligt Besøg til Sibiriens Snemasser, — her er altsaa Grunden til hans Diekast.

Da det er overfyldt i Brøndhuset, og da man efter Paabud fra Direktionen ikke tør opholde sig der længere end nødvendigt, gaa vi ind i „Kolonnaderne“ en lang, bred Soilegang, hvor alle idag tyk hen paa Grund af Regnveir. Med afmaalte, høitidelige „Kurstridt“ — halvaanden Fods Skridt — gaar man her op og ned, ned og op, og præsenterer sig hvert tyvende Minut i Brøndhuset for paany at faa sit lille sex Ungers Glas fyldt. Næsten alle disse Mennesker have et lidende Udseende, thi Salzbrunn er ikke som Ems eller Baden-Baden en Tumbleplads for Moder og Luxus. Stedets Durgivelsler ere temmelig ubetydelige; Salzbrunn er kun en langstrakt, stor Landsby, beboet af ventlige, ligefremme Mennesker. Her er Lidet eller Intet, der tiltaler Sandserne. Spillebank og lignende Uhumfsheder findes, Gud være lovet, ikke der, elegante Toiletter ere sjelden at se, og Theatret, en ladeliggende Bygning, som bestaar ved fyrstelig Gavnildhed, skal vist ikke trække noget Menneske til Salzbrunn. Mange af dem, der mest kritisere de daarlige Præstationer, gaa dog som oftest did for at „dræbe Tiden“. Salzbrunn besøges ikke som faa mange andre Badersteder af Folk, der ville more sig, heller ikke ser man mange indbildte Syge, thi af 20 kan man være vis paa, at de 19 have virkelige Lidelser. Her ere Sygdomme af de forskjellige Slags: kroniske, akute, tuberkuløse, hysteriske, og — ikke ved jeg Navn paa alle disse Lidelser, som kunne hjemføge Legemet, sjønt de vel turde være flere i Antal, end dets Lemmer, der dog efter Rabbi-

nernes Sigende ikke skulle være færre end 264.

Medens vi staa her ved Søilen, ville vi lade Badeselskabet passere forbi. Det vil strax være os paafaldende, at de fleste synes at være fra det østlige Europa, fra Berlin af og videre mod Ost, og at Jøder fra de slaviske Lande ere saa stærkt repræsenterede. Disse gjøre et smudsig Indtryk, og det uagtet Badelægerne næsten altid som første Medicin foreskrive dem at vask sig. Næsten alle ere iførte lange, sorte Kaftaner, mange have et fyldigt, løkket Skæg. Store Bærtshuse — „Kretschame“ — og Spisestavarter med hebraiske Skilte forsikre de rettroende Jøder, at her tilberedes Maden ikke efter nymodens Køgebøger, men alene efter Talmud og Thorah (de fem Mosebøger), samt at de Hænder, der ere sysselsatte med dens Tillavning, ere rensede efter Loven. Mellem disse Israels Søner, som sværme om paa Promenaden i store Flokke, ser man mange interessante Ansigter med et blandet Udtryk af Tungstind, Bløddagtighed og Trods. Næsten alle er meget syge, thi ellers vilde de vel ikke have kostet paa sig en Badereise. Det er ikke godt at blive klog paa, hvad det er, der drager Jøderne just til Salzbrunn. Man ved jo fra gammel Tid, at hvor Jøderne engang have faaet Fodfæste, der ere de altid paafærde og did søge ogsaa deres Stammefæller. I Salzbrunn, som overalt paa Jorden, ere de Samfundets Pariahs. — og hvad jeg der hørte og saa af de fleste af dem, var ikke egnet til at skaffe dem større Anseelse. De ærverdige, orientalske Træk synes dog at have bevaret sig mere i de slaviske Lande end paa noget andet Sted. Men nærmere man sig en af disse Grupper og lytter til den livlige Ordveksel i Haab om at opfange en Smule semitisk Visdom, vil man blive stuffet. — Penges,

Handelsaffærer, Procenter, Fallitter, Konkurser ere de Emner, hvorom Samtalen dreier sig, jelo Brønddrifningen og Badene betragtes som en Forretning; den koster dem Penge, og derfor ville de høste den størst mulige Nytte af den. De drikke baade to og tre Gange saa stor Portion, som deres Læge har forordnet. Der fortælles, at mange af dem har en Sten for hvert Glas, de have tømt, og at de siden tage alle disse Stene med sig hjem som Seierstegn. En Spøgejag merede sig engang med at bringe Forvirring i disse Grundringshobe, idet han forstørrede nogle og formindstede andre og havde siden stor Fornoielse af at se paa de livlige Semiters dels forbløffede, dels forfærdede Ansigter. Ak! Hvor er ikke dette engang saa ædle, rigt begavede Folk blevet elendigt, til Spot blandt alle Folk! Maatte der Dag oprinde, da Jehovahs mægtige Haand vilde sønderrive Israels Lænker og drage Bindet fra dets Dine! Til Ære for disse slaviske Jøder være det sagt, at de ere tro i Opfyldelsen af sin Lov, at de gjerne og med megen Varme tale med hverandre om Slægt og Venner i det Fjerne. Forretning — Familie — Lov ere de Punkter, hvorom det jødiske Liv bevæger sig, og vanskeligt er det at afgjøre, paa hvilket af disse Felter der udvikles den største Iver og den mest Fjærdighed.

Fremdeles se vi en Mængde Russere og endnu flere Polakker, de sidste næsten stumme eller ogsaa meget livlige; af deres Tale forstaa vi kun det, at den er os uforstaaelig. Polakkerne have dette tilfælles med Jøderne, at de ogsaa bære Præg af at tilhøre en fordum saa stærk, nu saa underkuet Nation, der dog atter vil reise sig. Trods deres mange Nederlag, trods de store Tab i deres Kæmper lyder Raabet fremdeles i deres Indre: „Endnu er Polen ikke fortabt!“ og de

styrte sig i den ene fortoivlede Kamp efter den anden. Gud føre det haardt hjemsogte Folk, der endnu ikke synes at være modent for politisk Frihed og Selvstændighed, til Hans Fødder, der har sagt om sig selv: „Den, Sønnen faar frigjort, skal være virkelig fri.“

Disse to eiendommelige Grupper af Badegjæster (Jøder og Polakker) have vi ofret vor særskilte Opmærksomhed, fordi de hver for sig holde sig borte fra de Andre. Mellem den store Mængde findes naturligvis først og fremst Lydfkere af enhver Stand og Alder, — her ere Generaler og Bønder, Grevinder og Danseinder, ærværdige Raadsherrer og legende Børn, formuende Haandverkere og rige Kjøbmænd, Theologer, Lærere, o. s. v. Han derhænge med det guldbroderede Breviar i Haanden er en katolsk Præst, der har overanstrengt sig med at synge Messer; Ingen føler sig fristet til at nærme sig ham i hans kolde Utilgjængelighed. Her ser du to ganske unge preussiske Officerer, som i Krigen med Østerrige have vundet sine Epauletter, men ogsaa hentet sig en Lungesvindst. Engang lykkes de hinanden under Kønigsgratz's Batterier, nu snige de sig matte og blege med Brøndglasjet i Haanden gjennem Salzbrunn's Kolonnader. Disse elegante, letfødede, unge Piger ere odelagte af forfængelige Mødre, som altfor gjerne lode dem vise sig barhalsede og „udringede“, — nu maa de have Halsen indsvøbt i Flannel, Uld og Bomuld, og alligevel blive de Stakler ikke varme. At hin lille Mand, der gaar med Respirator og hoster ustandseligt, er Skredder af Profession, behøver Ingen at fortælle os, ligeledes hører man strax af den Maade, hvorpaa han siger „Gud Morgen!“ at han er et Berlinerbarn. Han ser ikke ud til at skulle sy flere Frak-

ker i sit Liv. Men hvorledes skalde man kunne beskrive alle disse Hundreder og Hundreder, som her vandre op og ned, eller fortælle om Marsagerne til deres Ridesler og nævne de forskellige Sygdomme? Da kunde vi faa høre om Præster, som have prædikeret, om Skuespillerinder som have sunget, om Trompeterer, som have blæst sig en Sygdom paa Halsen, om blege Mødre, som gavede sine Smaa formeget af sin egen Kraft og derfor selv haabløst visne, om unge Kvinder, som dandsede saalænge, til de nu maa krybe, osv.; men nok herom. Dels under Arbejde i Gjærning, dels ved egne Synder, ved Livsnødelse og Stolen paa legemlige Præster, dels ved Arv fra Far og Mor, dels uden paavisselig Marsag ere de blevne saa kraftesløse og svage! O, min Gud, „hvad er et Mennekte, at Du tænker paa ham, eller et Mennektes Barn, at Du kommer ham ihu!“ Et Lusttræk i et ubevogtet Dieblit, en Drit Vand i Barmen, et uagtsoomt Trin, og Spiren til den dræbende Sygdom er bragt ind i et Legeme, der er saa Mangens hoieste Gode. Mellem denne brogede Skare er et ikke ringe Antal allerede indviet til Døden, og i Landen se vi omkring dem en hel Hær af sukkende, sørgende, tildels vel ogsaa bedende Fædre, Mødre, Egtesjæller, Søstende og Venner.

Hvorom tale nu alle disse syge Mennekter, medens de vandre saadan op og ned, frem og tilbage? Mange tale slet ikke, thi de ere enten sørgmodige, eller Lægen har forbudt dem at tale. De lytte til Musikken, skjont dens glade Toner vel maa klinge for deres Dre som Spot, naar der f. Ex. spilles: „Saa leve vi, saa leve vi alle Dage“, eller: „Al, at det dog altid blev saaledes ved!“ Eller de tænke paa Kuren og gaa og blade i de Bøger, Badelagerne have

udgivet; med stor Føer søge de op sit eget Onde og lede efter Exempler paa, at saadanne Tilfælde her ere blevne fuldstændigt helbredede. Maaſte drømme de sig tilbage i Hjemmet, og Enkelt løfte vel sin sorgfulde Sjæl i Bøn til Ham, der siger: „Jeg er Herren, din Læge!“

Alle vigtigere Spørgsmaal, saasom Politik, Embede, Kaldsplichter, ere banlyste, ikke at tale om Religionen, der heller ikke er „kurmæssig“, og det uagtet de dødblege, huløiede Ansigter og de vaklende Knæer minde om Grav og Ewigbed. Badegjæsterne skulle adspredde sig, skulle være i godt Humør, det er en Hovedsag ved en Brønd- og Badetur. Da den kjære Gud og Alt, hvad der handler om ham, er anset for at virke nedstemmende paa Sindet, have altsaa de religiøse Spørgsmaal et daarligt Ord paa sig. De salige Glædeskilder i Jesu Kristi Evangelium styes som Døds-skilder; vil man lede Samtalen fra det Salzbrunnervand til det Vand, der giver evigt Liv, kan det hændes, at Bedkommende med mere eller mindre tydelige Ord eller ved en pludselig Tausshed udbeder sig: „Skaan mig! Gaa Deres Veil! Tænk paa, at jeg er Brøndgjæst!“ Sundhed, Helbredelse, Bad, styrkende Midler, Rindring — det er Ord, der røre alle Hjertter. Hr. M. fortæller Fru N., at hun er kommet sig mærkeligt, at hendes Hoste er langt mindre skarp, en Vogn, som han differ op med af Høflighed og i Haab om, at Fru M. vil betale med samme Mynt. Man ved, det er tomme Fraser, men man hører det dog gjerne. Hr. P. overtaler Froken K. til at lade sig veie paa den offentlige Vægt derhenne i Alleen, han er vis paa, hun har taget til under Kuren. Hovedsagen er, at han kan faa Anledning at præsentere sit eget Bevis, der er ham udstedt efter Salzbrunns Skik, og hvori

der bevidnes, at han den 15de Juli veiede 17 Pund mere end den 15de Juni!

Alt dreier sig om det legemlige Velbefindende. Ved et Badested kan man komme under Veir med, hvad Menneſkene foretage sig og forsøge for at blive friske igjen, for ma a s k e — e n l i d e n S t u n d — at blive e n S m u l e bedre. „Sundheden fremfor Alt“, er et Ord-sprog, som under forskjellige Forfklædninger træffes hos alle Folkslag paa Jorden. Lad Digterne sværme og deklamere: „Livet er ikke det høieste Gode!“ — Ord, som nok tage sig ud paa Gravstene og fra Scenens Bredder —, men i det daglige Liv synger man en anden Vis. Og det er ganske naturligt — dersom man ikke har Forvisningen om det evige Liv i Kristo Jesu, saa bliver hine Skjaldens Ord om det jordiste Liv en Vogn. Saa dreier da i dette Babels Ord Alt sig om at holde Livet oppe! Læger-nes Forskrifter kunde ikke blive overholdte med en mere slaviſk Lydigheid, om de vare skrevne med Blod. Den ene Syge formaner den anden til ikke at gaa hurtigere, end „Kurskridet“ tillader, En advarer en Anden mod den Spise, den Drik, den Rydelse. Mange gaa med Uhrer i Haanden for ikke at komme et Minut for tidligt eller for sent til Brønden. Se, hvor nøie denne Dame passer paa, at hun ikke faar en Draabe Gedevalle mere end foreskrevet, og hin Herre drikker altid paa Klokkeslaget og i et Drag sine sex-Ungers Glas, thi „den største Regelmæssighed“ er af høieste Vigtighed. Hverken den mest tyranniske eller den mildeste Tyrste har nogenſinde havt saa lydige Undersaatter, som Badelægerne have i Kurgjæsterne. De behøve hverken Scepter eller Sværd, hverken Belønning eller Trudsel for at blive adlydte, de behøve kun at hviffe, at blinke med Dinene, deres mindste Vink er en

Befaling. De ere her de regjerende Guder; stolte Aristokrater, behagelige Kvinder, alvorlige Mænd beile til deres Gunst. Fire Læger tilse Brønddriftningen; de staa ved Indgangen til Brøndhuset, hver støttende sig paa sin Stav, — det er værdige, stadselige Skikkelser. De værge sig saa godt de kan for den paa-trængende Mængde. Enhver har Noget at spørge dem om, her blot: „D, Hr. Sanitetsraad!*) inat faldt det mig ind, at jeg skulde spørge Dem, om jeg kanske vilde have godt af 2 Unzer Welsvalle mindre?“ — „Høistæreder Hr. Doktor! jeg har undersøgt min Organisme og opdaget et vigtig Symptom. . .“ — „Hr. Doktor, — kun en halv Cigar!“ — „Jeg beder om Forlædelse, bedste Hr. Sanitetsraad, men jeg kan virkelig ikke undvære min Smastobak! Dog, som De befaler!“ „Kjære Medicinalraad!*) De erindrer vist, at min Puls for 6 Dage siden slog 73 Slag, men nu! . . .“ — „Kun et Dieblit, Hr. Doktor! . . .“ — „Jeg er bange for, at mine Fordøielsesorganer. . .“ og saa gaar det i et væk. Hvad skulle nu de arme Læger gjøre, naar de blive plagede med en Hær af Spørgsmaal om de latterligste Ubethdeligheder? Skulde de udtale sin Hjertens Mening og sige til Patienterne: „Dumheder! Saa ikke bestandig og gruble over Eders Sygdom! Læg ikke saadan Vægt paa alle disse Smaating. Eller tro I kanske, vi ere alvidende og have Rede paa alle Eders Bagateller?“ — Udtalelser, som de allersleste Badegæster vilde anse for Ligegyldighed eller Foragt for deres Lidelser. Lægerne have da intet Andet at gjøre end at paatage sig betænkkelige Miner og tilskyndende grundigt og dybsindigt undersøge disse vigtige Anliggender. Resultatet bliver da, at Kur-

gæst P. bør bruge et Pund Solfalt mindre til sit Bad; at Operafangerinde A. ikke kan aflægge Respiratoren ved 22 Gr. Varme, men vel ved 23; at Frøken Müller skal forsøge Kovalle istedetfor Faarevalle; at Hr. Richnowsky ikke maa spise Wg om Aftenen; at Pauline igjen bør lade sit Hjerte undersøge; at der hos Fru W. maa være skulte Sygdomsaa-fager tilstede; at Hr. Levi foreløbig ikke bør forandre Diæt. Naar de Syge have hørt sin Dom, ile de strax afsted for at meddele Venner og Bekjendte Nyhederne saa friske som mulig.

Man tager dog Lægerne i Forsvar — „de kunne jo ikke andet end styrke Patienterne i deres tusinde og en Lidelser.“ Men det maa ofte gaa Bademeesterne, som det i det gamle Rom gif Haruspicerne (Præsterne, som spaaede af Fuglenes Flugt og af Offerdyrenes Indvolde): de maatte le, naar den ene saa paa den anden! De gamle sagde „mundus vult decipi“ (Verden vil bedrages), og det gjentager sig ogsaa her. Er man for opløst til at tro paa en levende, hjælpende, virksom Gud, gjør man ofte andre Menneſter, og ikke mindst Lægerne, til sine Afguder. Man trækker paa Skuldbrene over en saadan Daarſkab, som at man skulde vedkjende sig Guds Bud — de Bud, der ere givne af Sandhedens og Kjærlighedens Gud — vedkjende sig dem som en Kettesnor for sit Liv. Nei, det vilde være et aandeligt Tyranni, en Hindring for Sjælens Udvikling. Hvad Gud har talt, han, der gjennemskuer hver Fold i vor Sjæl, der kjender Tanken i dens inderste Skjul, hvad han siger om Hjertets Tilstand, er ikke værd at lægge Mærke til, sjønt Samvittigheden vidner høit om Sandheden af hans Ord, — hvad han har givet til Lægedom, ere forældede Midler, sjønt i 6 Aartusinder utallige Staver have fundet dem probate.

*) En thdsf Lægetittel.

Derimod hedder det: „Min Læge, Geheimeraad N., har sagt saa og saa! Han kjender mig tilbunds! Han træffer altid Hovedet paa Sømmet. Til ham har jeg ubegrændset Tillid!“ Den samme Geheimeraad sukker maasse over Videnskabsens snevre Grændser, over dens mange Hemmeligheder, han siger maasse Patienten lige i Dinene, at han ikke forstaar sig paa dette Tilfælde, thi saa har mangan ærlig Doktor gjort, og det har ikke skadet ham. Naar et Menneske ikke mere vil tro paa Gud, maa han tro paa M e n n e s k e r; kan han ikke mere tro paa Mennesker, maa han tro paa Spøgelses og Trolddom, paa Sympatitære, paa Spaadomme i Kort, paa Landebanken og Bordsbands — hvem kan opregne alle de Urimeligheder, et Menneske kan give sig til at tro paa? I denne Retning har vor ophyste Tid gjort store Fremskridt, og endnu større komme vi vel til at opleve, thi (som den gamle Claudius i Wandtsbeck synger):

Vor Tid man ophyst kalde maa —
 Gflet æder Tidjel og Straa!

Men vi ere i Salzbrunn og ikke paa Overtroens Bloksbjerg! Det er jo til en vis Grad ganske i sin Orden, at de fleste Badegjæster saa blindt følge Lægens Forskrifter, men denne blinde Lydighed er et Bevis for, hvad et Menneskebarn kan finde sig i, naar man mener at kunne skaffe en spækket Konstitution ny Livskraft. Livet ved et Badested viser bedst, hvilke Dpofrelser man kan paalægge sig for at naa dette Maal. Mænd, som hverken Søndag eller Hverdag have Tid at ofre Guds Ord en Time, hvem Hustru og Børn aldrig kunne faa itale uden ved Maaltiderne, de rive sig løs for Kurrens Skyld baade i Uger og Maaneder. Forsagte Kvinder, omme Mødre lade Egtesælle og Børn skjøtte sig selv og

gjøre lange, lange Badereiser. Gjerrige, der ikke ere istand til at ofre en Hvid for Udbredelsen af Guds Rige eller for Menneskehedens Interesser, de udgive her uden Anurren den ene Sum efter den anden. Fattige Familier strabe sammen alt, hvad de eie, eller hvad de kunne laane, for at kunne betale en Badereise, og føle Trykket i mange Maaneder, efter at den er endt. Fraadsere afholde sig her fra sine Nydelser; den forvante Gane kan gjøre saa mange Indvendinger, den vil, den maa underkaste sig Kurdtætns drakoniske Love. Spysjoverne udføre utrolige Ting: de spørge sit doorne Kjød, forlade N. 6 om Morgenen sin Bløde, varme Seng for at være ved Sundhedskilden paa Kloffeslaget. Dødsnatte, elendige Stakler, der neppe formaa at slæbe sig frem, gaa med afmalte Skridt den bestemte Tid — ikke et Minut for meget eller for lidet. Forfængelige Damer gjøre Afkald paa sine lette smagfulde Sommerdragter, ja de indhulle Hoved og Hals i Vaschliver og Beduiner, hvis Doktoren fordrer det.

Hvad vindes nu ved denne Fjer, ved denne Trældom, denne Kjødets Korsføstelse og disse Dpofrelser? Maasse intet, mindre end intet — Mange komme kun hid for at dø. Det lille, hvide Kapel derborte, som fra Høien ved Konradsthal skuer saa stille og fredelig ud over Landet, er et Begravelseskapel. Paa den lille Kirkegaard, der omgiver dette, ser man en Mængde Gravstene, hvor man blot finder Kurgjæsters Navne: N. N. fra Petersburg, død i Salzbrunn, M. M. fra Berlin, død i Salzbrunn, P. P. fra Warschau, død i Salzbrunn, D. D. fra Hamburg, død i Salzbrunn, R. R. fra Paris, død i Salzbrunn . . . Paa den store Kirkegaard læser man og utallige lignende Indskrifter. Fra det Fjerne ere de Stakler dragne hid med sine sidste

brændende Dunster om Sundhed, men have kun fundet en stille Grav. Endnu flere have mofommeligst slæbt sig tilbage til Hjemmet for at luffe sine Dine mellem sine Fjære. Trods Salzbrunn, Warmbrunn, Karlsbad, Marienbad, og hvad alle disse Bade og Brønde hedde, have de buffet under, da deres Time var kommen. En hel Del ere reiste hjem helbrede, eller ialfald meget friskere, end de kom; de have følt sine Kræfter tiltage, de have kunnet puste friere og tale friere. „De maa endelig komme igjen til næste Aar“, siger Badelægen ved Afskeden til en af disse Lykkelige, eller: „Herester maa De hvert Aar gjennemgaa en liden Brøndtur.“

Her gjøre vi en Pause. „Hvad mener du med dette Stykke?“ spurgte en god Ven. Ja, hvad mener jeg vel? Naturligvis fordømmer jeg ikke Brønd- og Badefure—jeg var jo selv Badegæst, da jeg gjorde disse smaa Sagttagelser. At man bruger Sundhedsbrøndene er jo aldeles i sin Orden; det er jo et Guds Bud, at man skal værne om sit Legeme ligesom og, at man, naar man kan, skal benytte de Kilder, han har ladet fremvælde, og at man henvider sig til Lægen og følger hans Raad. Men man skal ikke drive Afgudereri med alt dette, man skal ikke mene, at den høje, almægtige Fader ikke kan hjælpe, naar man ikke kan besøge et Badested. Den overdrevne Tillid til Badefure er en Sygelighed hos

vor Tids dannede Mennesker, og naar man stundom hører deres Samtale herom, kan man sandelig forundre sig over, at alle fattigfolk, der ikke have kunnet reise til noget Bad, ikke forlængst ere døde, — hvorved et socialt Spørgsmaal vilde være løst paa en glimrende Maade.

Hensigten med dette Stykke er altjaa først og fremst den, som tildels er naaet, nemlig at sildre en Side af Livet, som det i Virkeligheden arter sig, og Badelivet indtager nu for Tiden en fremragende Plads. Er nu denne Hensigt blot nogenlunde naaet, saa behøvede man ikke at spørge videre; „Hvorfor skriver du dette?“

Det har altid sin Interesse at give Agt paa det virkelige Liv; selv det trættende, pedantiske Badeliv interesserede Forfatteren, der maatte tale saa lidet som muligt, men desto bedre kunde nytte Tiden til at se og høre. Det, der i Sandhed er interessant, er ogsaa altid lærerigt, thi vi lære derigjennem at forstaa os bedre paa Menneskene, men især paa os selv. Maaſke kunne disse Smaaafstifter ogsaa i denne Henseende vække Lærers Interesse.

Til Slutning endnu et Ord! Maa ikke Skildringen af den jordiske Sundhedsbrønd uvilkaarlig lede Tanken hen til hin Livets Kilde, hvorom Jesus Kristus siger: Hvo, som drikker af det Vand, som jeg vil give ham, skal til evig Tid ikke tørste; men det Vand, som jeg vil give ham, skal blive i ham en Kilde, som oppvælder til et evigt Liv“ (Joh. 4, 14).

Telephonist „Erxhange“.

Telephonen vedbliver at lægge Beslag paa Publikums Opmærksomhed, paa Grund af dens mangefoldige Anvendelse i det praktiske Liv; thi den er allerede mere end et findrigt Vegeti-

Efter et nylig indført System er det nu gjørligt at knytte en Samtale med hvem, man ønsker af Venner, Kunder eller Klienter inden flere Miles Omkreds, naar man sammen med et Antal Saa-

danne har etableret en indbyrdes telephonisk Forbindelse, hvilket sker ved at lade alle de enkelte Traade møde i en Fællesstation eller „Exchange“. Her kan hver enkelt Traad bringes i direkte Forbindelse med hvilken som helst af de andre Traade. Dette Centralisationsystem er i stor Udstrækning kommet til Anvendelse i de Forenede Stater. I Chicago er en „Exchange“, som tæller 2000 Medlemmer. Ikke alene kan hvert Medlem fra sit Værelse tale med hvilken som helst af de andre Medlemmer, men en stor Del af samtlige Medlemmer kan paa samme Tid meddele sig til hverandre.

Enhvert Medlem i en „Exchange“ eller Telephon-Forening er forsynet med en Liste, hvori hvert Navn er betegnet med et Nummer. Den centrale Fælles-Station passeres af en Klerk, der fungerer som Operator. En elektrisk Klokke gør Klerken opmærksom, naar Noget ønskes at samtale med en Anden. Klerken underrettes om den Andens Nummer og bringer dem i Forbindelse ved at forene Enderne af begge Traade. Samtalen, som nu kan foregaa, høres ikke af Mellemanden. Naar den ikke ønskes fortsat længer, ringer atter den elektriske Klokke, og Operatoren hæver Forbindelsen simpelthen ved at flytte en Metalstift.

Den fjerneste Ende af hver fra Centralstationen udgaaende Traad er forsynet med det dobbelte Apparat for at give og modtage Bæfted. Man taler gennem et Mundstykke og opfanger Svaret ved at holde en Ting, der ser ud som en stor Knap, tæt til Øret. Instrumentet er folsomt nok til at gjengive den menneskelige Stemme paa flere Miles Afstand, selv om der tales lavere end i almindelig Konversation.

Man havde fra Forst af haabet, at Telephonen skulde være anvendelig paa længere Afstand; men Pragis har godtgjort, at 5 Mile maa betragtes som Grændsen, hvis man vil høre tydeligt. Dog har telephonisk Korrespondence foregaaet mellem New York og Philadelphia. Det er derfor nærmest inden Byerne, at Telephonen kan komme til Nytte paa omtalte Maade. For Netten til at korrespondere gennem Centralstationen betales af hvert Medlem en moderat Sum maanedlig. Nyttien af det Privilegium, man saaledes erhverver, afhænger naturligvis af det Antal, som Centralstationen kan tælle som Medlemmer. Systemet er blevet saa populært, at der nu neppe findes en By i de Forenede Stater af nogen Størrelse, som ikke har en „Telephon = Exchange.“

Gaader og Opgaver.

No. XCVII.:

1ste Stavelse.

I den blomstermyrkte Eng
Har Naturen redt min Seng;
Jeg dog aldrig stille hviler,
Men bestandig fremad iler.

2den Stavelse.

Jeg en Gave er saa rig,
Som Vorherre har dig givet;
Hvis du skulde miste mig,
Mørkt og trist da blev dig Livet.

Det hele.

Af din Sjæl jeg er et Speil,
Som kun sjelden viser feil,

Om den Fryd og Glæde rummer
 Eller huser Sorg ogummer.
 Allerfjønneft jeg dog er,
 Naar du fromt og kjærligt smiler,
 Og et bærnligt Ufkyldffjær
 I det milde Die hviler.

No. XCVIII.:

Three sisters at breakfast were feeding the cat;
 The first gave it sole*); Puss was gratefull for that.
 The next gave it salmon, which Puss thought a treat,
 The third gave it herring, which Puss would'nt eat.

(Explain the conduct of the cat).

Opfølsning paa Gaaderne i No. 1.

No. XCIV.: Dumbjelber, Billede. Nulle.

No. XCV.: Femdalerfødbelen gaar fra Hans til Nils og fra Nils til Erik, og nu er Gjølden for hver kun \$5.00. Derpaa gaar Femdalerfødbelen fra Erik til Hans, fra Hans til Nils og fra Nils tilbage til Erik. Nu er al Gjølden betalt, og Erik beholder de \$5.00.

No. XCVI.: a) Kirgiserføbelen. b) Smaalenene. c) Patagonien.
 d) Nicaragua.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Den jødiske Races Modstands-
 kraft mod Sygdomme. — Jøderne
 besidder en eiendommelig Modstandskraft
 mod Sygdomme, som ikke findes hos
 andre Udfestinger af de civiliserede Sam-
 fund, blandt hvilke de har fæstet Bo.
 Denne Modstandskraft viser sig fra Li-
 vets første Periode til den sidste. Mayer
 har fundet, at i Fjirst dør der blandt
 Børnene mellem et og fem Aar 10 pCt.
 i den jødiske Befolkning, men 14 pCt. i
 den kristne, og Neupille, som behandler
 den samme Gjenstand for Frankfurt's
 Bedkommende, faar endog et gunstigere
 Resultat for Jødernes Børn. I det han
 udvider sine Undersøgelser fra den nævnte
 Aldersperiode til de modnere Aar, bliver
 hans Resultater stadig gunstige for Jø-
 derne; Jødens Middellevetid bliver nem-

lig 41 Aar 9 Maaneder og den Kristnes
 36 Aar 11 Maaneder; af Jøderne i
 alle Aldersklasser naar Halvparten en
 Alder af 53 Aar og en Maaned, medens
 Halvparten af de Kristne kun opnaar en
 Alder af 36 Aar; en Fjerdedel af den
 jødiske Befolkning lever over 71 Aar,
 men en Fjerdedel af de Kristne naar kun
 en Alder af 59 Aar 10 Maaneder. I
 Preussien er der blandt Jøderne en Døde-
 lighed af 1,16 pCt. om Aaret, medens
 den for hele Kongeriget er 2,62 pCt.;
 Jøderne har en aarlig Tilvæxt af 1,73
 pCt., men de Kristne kun 1,36 pCt.;
 Jøderne behøver et Tidsrum af 41½ Aar
 til at fordobles, de andre Racer 51 Aar.
 I 1849 døde der i Preussien 1 af 40
 blandt Jøderne, og 1 af 32 blandt den
 øvrige Befolkning. Jøderne slipper bedre

*) Det er en Art Flynndre.

fra de store Farsotter end de andre Fjolf, blandt hvilke de lever. Saaledes er Dødeligheden af Kølra blandt dem saaringe, at man endog har betvivlet, at den virkelig forekommer blandt dem. Hvad Selvmord angaar, da har Glatter beregnet, at blandt en Million Indbyggere i Preussen, Bayern, Würtemberg, Østerrig, Ungarn og Siebenbürgen forholder Antallet af Selvmordene blandt Jøderne sig som en til fire blandt den øvrige, blandede Befolkning (af et lige Antal Individuer). Man har anført forskjellige Aarsager til denne den jødiske Races høiere Levedygtighed, og det vilde i Sandhed være interessant at eftersøge disse Aarsager, eftersom den Race, som har den stærkeste Levekraft, den største Tilvært af Liv og den længstvarende Modstandskraft mod Døden, maa i Tidens Løb under Civilisationens Indflydelse blive den herskende. Heldigvis behøver vi ikke at gaa langt, for at finde mange af Aarsagerne til den større Livskraft hos en Race, der i det mindste sammenlignet med den første og fæsteste, synes svag i legemlig Hensende. Aarsagerne kan ganske simpelt samles under „Et ordentligt Liv.“ Jøden drikker mindre end andre; i Regelen faar han bedre Føde; han gifter sig tidligere; Børnene, han har sat ind i Verden, søger han for med mere personlig Omhu; de Gamle ligesaa; han sørger bedre for de Fattige, og han sørger bedre for sig selv.

Keiseren af Rusland. — For ikke lang Tid siden var den største Del af Ruslands Befolkning Statens eller Adelsens Livegne. Af Landets 70 Millioner Indbyggere eiede Kronen omtrent 20 Millioner, og Adelen ligesaa mange. Den nuværende Keiser Alexander den Anden, hvis Navn til alle Tider vil blive berømt for den Sags Skyld, frigav først Kronens Livegne og befalede endelig den

1ste Marts 1861, at alle Livegne skulde være fri. Adelen satte sig derimod og gjorde Vanskeligheder, men Ruslands Keiser er Selvhersker (Despot), og denne Gang arbejdede Enevoldsmagten i Menneskehedsens Tjeneste.

De Livegnes Ciere fik Erstatning for, hvad de tabte ved at opgive Eiendomsretten til de Livegne, saaledes at for hver 6 Rubler (omtr. 4 Spd.), som Bonden eller Arbejdsmanden havde tjent aarlig, skulde han give 100 Rubler for sin Frihed. Af den Sum skulde 20 af Hundrede betales strax, det Øvrige blev forskudt af Statskassen, saaledes at den Frikøbte skulde tilbagebetale det til Statskassen i Løbet af 49 Aar. Foruden Friheden fik de ogsaa det Stykke Land, som de hidtil havde dyrket.

Paa denne Maade bleve de russiske Livegne befriede, men mange af de mindre Landeieendomsbesiddere paastaa, at Frikøvelsen har ødelagt hele deres Formue. Herfra frem sig et Mordforsøg mod Keiseren, ved hvilket han nær havde maattet betale de Livegnes Frihed med sit Blod, paa samme Maade som Abraham Lincoln med sit Liv maatte betale Negernes Frihed i Amerika.

Keiser Alexander er født 1818, kom paa Thronen 1855 og er gift med Marie, Prinsesse af Hessen-Darmstadt.

I den nyere Tid besværes Keiserens Regjering af oprørte Stemplinger fra de saakaldte „Nihilister.“ Heraf er fulgt en Mængde Arrestationer og Domfældelser, som naturligvis paadrager Regjeringen Bestyrdning for Grusomhed og Tyranni.

Latiniskolen paa Island. — I en Korrespondance fra Island til et dansk Blad oplyses blandt Andet, at den nævnte Skole forrige Høst begyndte sin Virksomhed igjen med 107 Disciple, det største Antal, den nogenfinde har haft. Af

Samme Korrespondance skal vi hidsette følgende: „Seg har tidligere gjort opmærksom paa, hvor stærkt Discipelantallet i vor eneste lærde Skole er noyet i de sidste Aar, og man tør vel betragte dette Faktum i Forbindelsen med Interessesen for Bindestoler, Realkoler og Børneskoler som et glædeligt Tegn paa, at Folket mere og mere faar Vinene op for, at Kundskaber ere en nødvendig Forudsætning for, at den politiske Frihed, de seneste Aar har bragt, kan blive til Belsignelse. Paa den anden Side tør man ikke se heri noget Tegn paa stigende Velstand hos Befolkningen. Den allerstørste Del af Latinskolens Disciple kunne med Hensyn til ydre Livsivilkaar snarere sammenstilles med Folkehøjskoleelever end med Latinskoledisciple i Danmark. Mange endogsaa af de nederste Klassers Elever ere i en Alder af 20—30 Aar, og Midlerne til Dpholbet ved Skolen maa de for Størstedelen selv erhverve sig ved Dagleiarbejde i Høsttiden — Sommerferien varer 3 Maanedet — forsaavidt de ikke ere saa heldige at opnaa et af Skolens Stipendier, hvortil imidlertid Udsigten selvfølgelig er desto mindre, jo flere Disciple ere. Man kan ikke sige, at disse eiendommelige Forhold virke uheldigt paa Undervisningen. Tværtimod synes Omgangen med de ældre Disciple at give ogsaa de Yngres Skoleliv et alvorligere Præg, og man horer sjeldent eller aldrig Tale om Dpoteier, foranledigede af Raadhed eller Barnagtighed.

Revner i Klæder kan man, uden at der bliver det ringeste Spor synligt, lukke paa følgende Maade. Man presser Revnens Rande mod hinanden, lægger mellem Løiet og Foret et lidet Blad Guttaperka og sætter et varmt Strygjern paa Løiets Rettside. Hedens Indvirkning maa dog ikke vare for længe. Denne Methode egner sig særlig til stærke uldne Stoffer; til alle glatte Stoffer anbefales det derimod at bruge engelsk Plaster. Man maa ikke gjøre Plasteret for vaadt. Denne Maade at lukke Revner i Klæder bør i enhver Henseende langt foretrækkes for Anvendelse af Maalen.

Terpentinolje virker kraftig lugtfrigjørende; en Skefuld af den i et Spand Vand fordriver strax al daarlig Lugt fra et Værelse og viser sig navnlig i Syggeværelser som et udmærket Hjælpe-middel til at tilintetgjøre Sygdomspirer og daarlig Lugt. Gajolin skal ogsaa virke meget kraftigt i samme Retning, men da den er meget flygtig, maa den anvendes med stor Forsigtighed og saa langt som muligt fra et Iys eller en aaben Ild. Den efterlader ingen Pletter paa Papir, vævede Stoffer o. l.

Seilrenden gennem Sydpasjet i Mundingen af Mississippiflod havde for et Aar siden kun en Dybde af $7\frac{1}{2}$ Fod Vand; men ved Kaptein James B. Gads Ingeniør- Arbejder, hvorved Strømtrykket tvinges i en bestemt Retning, saa det selv forbyr Renden, har denne nu faaet en Dybde af 26 til 30 Fod og en Bredde af 25 Fod.

 Det er fordelagtigt for begge Parter, at Kontingenten indsendes i Tide. Saa snart Betaling indløber, skal Kvittering blive sendt; hvis den ikke kommer inden 2 Uger efter Afsendelsen af Pengene [eller for Pacific-Staternes Bedkommende inden 4 Uger], saa skriv igjen og meld det. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke blive horte undervejs.

Adresse: K. Thronsfen, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Indhold: Sy Aar blandt de røde Indianere.—Børnenes Legetoi.—En ung Piges Historie.—Under Kolonnaderne i Salzbrunn.—Telephonist „Exchange“.—Gaader og Drgaver.—Blandinger—Nyt og Gammelt.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,

COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Shop - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

DECORAH, IOWA.

anbefales Landsmænd og andre Reifende af Eieren

D. L. Hamre.

En Leiestald med gode Heste og Kjøretøier er forbunden med Hotellet.

18de Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende blandt Andet: Gustav Bafa, en interessant Skildring af Sveriges Historie, samt den ypperlige Fortælling Pater Clemens, der gaar ind paa Forskjellen mellem Protestanter og Katholiker, sendes portofrit for \$1.00.

Adresse R. Throndfen, Decorah, Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Høge- og Raffelovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Lagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hadde og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydsiden af Water Str. = = = Decorah, Iowa.

Socrates's Forjvarstale ved Platon,

(overfat af J. Mars)

4 Hefter af „For Hjemmet“, tilsendes portofrit for 25 Cents.

Adr. R. Throndfen, Decorah, Iowa.

O. A. FOSS,

handler med

K rdiggjorte Støvler og Sko.

Tillige gjøres alt Slags Skot i efter Bestilling af de bedste Materialier og Reparation udføres godt og billigt. Til Skomagere og dem, som ønsker at gjøre sit eget Skot i, har jeg altid et stort Dplag af Læder og Skind Værktøi og Alt, som tilhører Skomagerprofessionen. Skriftlige Ordres modtages og expederes prompte til laveste Priser.

O. A. Foss,

Decorah, Iowa.

 ldre Bind af „For Hjemmet“.

11te Bind (1876 I.) og 17de Bind (1879 I.) er udfolgt.

12te Bind (1876, II.) indeholdende de interessante Fortællinger „Bletebatteren“ og „De to Blinde“, samt meget andet interessant Læsestof tilsendes portofrit for 60 Cents.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Apeflovnen“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Dnkelen fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, saavel som flere mindre Fortællinger; den interessante historiske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for 80 Cents.

14de Bind (1877, II) indeholdende sidste Afdeling af Fortællingen „Mod Himlen“ (Forfatterindens Husliv), Fortællingerne „Dsejleren“, „Mene“, „En Juleaften paa Gaaraas“ samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for 80 Cents, begge disse Bind for \$1.50.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flint's Rejse“, „Artemedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00.

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Rejse paa Kongofloden“, „Skovstjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00; alle 5 Bind (12—16) portofrit for \$3.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktavsider, Titelblad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: **K. Thronsdjen,**

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: **K. Thronsdjen,** Dr. 14, Decorah, Iowa.

Den nye norske Barberstue er i Basementet i Adams nye Blok, H rnet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Salberg.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornede“,
nemlig **Tolvtaalvisen** og **Den guldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00. 100 for \$3.50. Adresse: N. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

380 Oktavsider
med udvalgt Læsning for 60 Cents,
nemlig 12te Bind (1876 II.) af „For Hjemmet“, indeholdende Fortællingerne
„Bleiedatteren“ og „De Blinde“, „Grindringer fra en Fjandsfærd“, „Laura
Bridgeman“, „Magdalena Schubert“, „Maria Schandorf“ og meget andet ud-
valgt Læsestof. Sendes portofrit for 60 Cents. Benyt denne Leilighed!
Adresse: N. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Min Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
Washington St., Straasveier for Stroms Fiskehandel,
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti-
ders billigste Priser. Reparationer udføres.
Ligklister havees paa Lager. Begravelser bejorges.

13de og 14de Bind af „For Hjemmet“,
indeholdende blandt Andet den historiske Skildring Carl den Tolvte i Norge
samt den udmærkede Fortælling „Mod Himlen“, 24 Hefter (760 Sider for-
uden Titellblade og Registre) sendes portofrit for \$1.50.
Adresse N. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. **DECORAH, IOWA.**

Fem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 13de, 14de, 15de, 16de og 18de

(Aargangene 1877 og 1878 samt sidste Bind af 1879),
hvilket tilsammen udgjør 60 Hefter eller 1876 Sider
med udvalgt og afvejlende Læsestof samt Titelblade
og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse **N. Throncken,**
Dr. 14, Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En luthersk Højskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

De Tre terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaneder) og for en Termin i Forhold. Koft billig.
Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

— Gier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheif og Allamakee
Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Ulmstead
Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige
Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres
med kort Bærsel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og
billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norste Stenhuggere, har Landsmænd den
Fordel, at de kan faa sin Insription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor
man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. Harvey Miller og
Frik Rosenheimer. P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive
mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg-
ninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Gremplar
han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.